

בשם ה' א-ל עולם

(בראשית כ"א: ל"ג)

פורים

הלכותיו

ומגילת אסתר

עם שני תרגומים

הפרוזאי והמחורז (משקל עשר הברות)

ההדיר תירגם וערך

אליעזר פאפו

פודגוריצה

פורים, תשפ"א

PURIM

PROPISI VEZANI ZA PRAZNIK

MEGILAT ESTER SA PROZNIM PREVODOM I PREVODOM U
STIHU,
U DESETERCU,
U DUHU NARODNIH JUNAČKIH PJESAMA

Priredio, preveo i
bilješkama popratio:

Eliezer Papo

Podgorica

Purim, 2021

2. *Gezerot* - dekreti, uredbe koje služe da se predupredi kršenje već postojećih *mideOrajta* zabrana,
3. *Takanot* - ritualni ili socijalni propisi koji se ne zasnivaju na prethodnim *mideOrajta* pravilima – te
4. *Minhagot* - običaji.

U biblijska vremena članovi Sanhedrina nazivali su se soferim ("književnici") - stoga se rabinski praznici ustanovljeni još u biblijska vremena, kao recimo Purim, nazivaju *micva midivre soferim* - zapovjed koja proističe iz riječi književnika.

Ustanovljenje javnog posta (kao *Com Gedalja*, *Hamiša 'Asar be-Tevet*, *Ta'anit Ester*, *Šiv'a 'Asar be-Tamuz* ili *Tiš'a be-Av*) ili javnog spomendana (kao *Hanuka* i *Purim*) spada u *takanot* - te su, stoga, kao uostalom i svi rabinski propisi (za *gezerot* postoje izvjesna ograničenja) ukidivi (djelimično ili potpuno) i promjenljivi (mogu se olakšati ili pooštriti). Naravno, jedina instanca ovlaštena za mijenjanje odluka Sanhedrina je Sanhedrin sam. Pod uslovom da su članovi vijeća obrazovani u jevrejskom pravu u istoj mjeri kao i članovi vijeća koje je određeno odluku donijelo, te pod uslovom da vijeće uživa isti stepen narodne podrške kao i vijeće koje je odluku donijelo - može svako sanhedrinsko vijeće vršiti reviziju odluka svojih prethodnika.

U skladu sa navedenim pretpostavkama jevrejskog prava rabinski postovi i radosni spomendani su ukidivi. - I, uistinu, prorok Zaharija (8:19) najavljuje "obraćanje" rabinski ustanovljenih postova u praznike i vesele dane:

כֹּה־אָמַר ה' הֲנֵה צְבָאוֹת צוֹם הָרְבִיעִי וְצוֹם הַחֲמִישִׁי וְצוֹם הַשְּׁבִיעִי וְצוֹם הָעֲשָׂרִי
 הֲנֵה לְבֵית־יְהוָה לְשִׁשְׁיָו וּלְשִׁמְחָה וּלְמַעֲדָיִם טוֹבִים וְהִקְמַתְיָם וְהִשְׁלֹמְתָם אֶת־הַבָּיִת:

Ovako govori Gospod nad vojskama: Post četvrtog mjeseca (*Šiv'a 'Asar be-Tamuz*), post petog mjeseca (*Tiš'a be-Av*), post sedmog mjeseca (*Com Gedalja*) i post desetog mjeseca (*'Asara be-Tevet*) biće (obratiti se) Domu Judinom na radost i veselje - u vremena posvećena i praznike. Ljubite istinu i mir.

Purim - međutim, iako je ustanovljen rabinskom taKana, nikada neće biti niti promjenjen niti ukinut - jer tako su se obavezali Jevreji onog vremena u svoje ime i u ime svih budućih generacija (Ester 9:27,28):

קִיְמוּ וְקַבְּלוּ יְהוּדִים אֶת־עֲלֵיהֶם וְעַל־צָרְעָם וְעַל־כָּל־הַנְּלוֹיִם עֲלֵיהֶם וְלֹא יַעֲזֹב לְהַיּוֹת
 עֲשִׂים אֶת־שְׁנֵי הַיָּמִים הָאֵלֶּה כְּכַתְּבָם וְכַזְּמָנָם בְּכָל־שָׁנָה וְשָׁנָה:

I utvrdiše i primiše Jevreji na se i na sjeme svoje i na sve koji im se pridruže - da je nepromjenljivo - da se čine (slave) ova dva dana kao što je napisano za njih, i u vrijeme svoje svake godine. I da se spominju dani ovi, i da se čine (slave) u

UMJESTO UVODA

ili

STATUS PURIMA U JEVREJSKOJ LITURGIJSKOJ GODINI

Kao i drugi propisi jevrejske vjere - tako se i jevrejski praznici dijele na one *mideOrajta* (iz Tora) i *miderabanan* (rabinske). *MideOrajta* praznici su oni dani čije je svetkovanje naloženo pozitivnom Tora zapovjedu, odnosno nalogom (*micva ta'ase*), a čije je kršenje zabranjeno negativnom Tora zapovjedu, odnosno zabranom (*micva lo ta'ase*).

Osim redovnog sedmičog praznika: Šabata, *mideOrajta* praznici su još i: *Šaloš regalim* (tri hodočasna praznika), koji se na hebrejskom zovu *ħag, ħagim*.

1. Pesah (Praznik preskoka, kada je anđeo smrti preskočio domove onih Jevreja koji su obilježili dovratke krvlju pashalne žrtve), koji se još naziva i *ħag a-macot* (Praznik prijesnih hljebova), *ħag e-Aviv* (Praznik Proljeća), te *Zeman ħerutenu* ("Dan oslobođenja"),
2. *Šavu'ot* (Praznik sedmica), koji se još naziva i *ħag e-kacir*" (Praznik žetve), te "Zeman matan Toratenu" (Praznik Davanja Tore") i
3. *Sukot* (Praznik sjenica ili koliba, koji se još naziva i *ħag e-asif* (Praznik berbe, odnosno praznik kraja poljskih radova)

- te: Jamim Nora'im (Strašni dani):

4. *Jom Teru'a* (Dan trubni), u današnje vrijeme poznatiji pod poznijim nazivom - *Roš a-šana*, jevrejska Nova godina) i
5. *Jom a-kipurim* (Dan od pomirenja).

Da bi se shvatio status *Purima* u jevrejskom pravu, neophodno je napraviti kategorizaciju *miderabanan* (rabinskih) propisa. Zakonotvorne odluke Sanhedrina dijele se u četiri skupine:

1. *Dinim muflaim* (čudesni zakoni) - rabinska objašnjenja načina na koji se ima ispuniti određena zapovjed *mideOrajta*,

רבנו משה בין מימון ע"ה

הלכות מגילה

RABENU MOŠE BEN MAJMON

PROPISI O ČITANJU MEGILA (SVITKA O ESTERI)

פרק א

poglavlje 1

1. Čitanje *Megila* u za to određeno vrijeme pozitivna je Božija zapovjed zasnovana na *divre soferim*¹ i opšte je poznato da je ustanovljena od strane proroka. Ova *micva* odnosi se na sviju: muškarce, žene, pridošlice i oslobođene robove. Djecu (koja inače nisu dužna da vrše *micvot*) treba vaspitati da čitaju *Megila*. Čak i službujući sveštenici (jerusalimskog Hrama) prekidaju službu Božiju kako bi čuli čitanje *Megila*. Isto tako, kako bi se čulo čitanje *Megila*, prekida se i učenje Tore. Od lakšega prema težemu da se zaključiti (da ako se ove dvije ključne *micvot* potiskuju u čast čitanja *Megila* - onda): i ostale zapovjesti Tore se privremeno odlažu u čast čitanja *Megila*. (Istovremeno) nema stvari koja odlaže čitanje *Megila* osim mrtvaca kojega nema ko pokopati, jer onaj koji ga nađe dužan je prvo pokopati mrtvaca pa tek onda čitati *Megila*.
- א קריאת המגילה בזמנה, מצות עשה מדברי סופרים; והדברים ידועים, שהיא תקנת נביאים. והכול חייבין בקריאתה - אנשים, ונשים, וגרים, ועבדים משוחררין; ומחנכין את הקטנים לקרותה. ואפילו כוהנים בעבודתם, מבטלין עבודתם ובאין לשמוע מקרא מגילה; וכן מבטלים תלמוד תורה למקרא מגילה - קל וחומר לשאר מצות של תורה, שכולן נדחין מפני מקרא מגילה. ואין לך דבר שנדחה מקרא מגילה מפניו, חוץ ממת שאין לו קוברין: שהפוגע בו - קוברו תחילה, ואחר כך קורא.
2. Onaj koji (ne čita sam nego) sluša drugog koji čita izvršio je obavezu isto kao da je i sam čitao, pod uslovom da je onaj iz čijih je usta čuo *Megila* i sam bio obuhvaćen obavezom čitanja *Megila*. Stoga, ako je onaj ko je čitao *Megila* bio
- ב אחד הקורא, ואחד השומע מן הקורא - יצא ידי חובתו: והוא, שישמע ממי שהוא חייב בקריאתה; לפיכך אם היה הקורא קטן או שוטה, השומע ממנו לא יצא.

svakom pokoljenju i pokoljenju, u svakoj porodici i porodici, u svakoj državi i državi i u svakom gradu i gradu. I ovi dani purimski neće proći među Jevrejima - i spomen njihov da neće prestati među sjemenom njihovim.

Jevrejsko pravo izdvaja praznik *Purim* između ostalih praznika rabinskog porijekla kao vječan - a Knjizi o Ester, po pitanju trajnosti, daje status koji imaju *Tora šebihav* (Pisana Tora) i propisi *Tora Še-be'al pe* (Usmene Tore) - koji su, budući božanskog porijekla, nepromjenljivi i neukidivi (Rambam, *Mišne Tora, Ilhot Megila* 2:19)

כל ספרי הנביאים, וכל הכתובים, עתידין ליבטל לימות המשיח, חוץ ממגילת אסתר - הרי היא קימת כחמישה חומשי תורה, וכהלכות של תורה שבעל פה, שאינן בטילין, לעולם. ואף על פי שכל זכרון הצרות ייבטל, שנאמר "כי נשכחו הצרות הראשונות..." (ישעיהו סה: טז) ימי הפורים לא ייבטלו - שנאמר "וימי הפורים האלה לא יעברו מתוך היהודים, וזכרם לא יסוף מזרעם" (אסתר ט: כח).

Sve knjige proroka (II dio Biblije) i svi Spisi (III dio Biblije) biće ukinuti u vrijeme Mesije - ali ne i *Megilat Ester* (Knjiga o Esteri - inače dio Spisa - trećeg dijela Biblije) koja ostaje zauvijek, kao Pet knjiga Tore (I dio Biblije) i kao propisi usmene Tore - koji nikada neće biti ukinuti. I unatoč činjenici da će sjećanje na tegobe biti ukinuto - kao što je rečeno: "Jer zaboravljenim bjehu tegobe prvotne" (Isaija 65:16) dani Purima neće biti ukinuti - kao što je rečeno: "I ovi dani purimski neće proći među Jevrejima - i spomen njihov da neće prestati međ sjemenom njihovim" (Ester 9:28).

Ime praznika *Purim* (ždrijebovi), u samoj je *Megila* (Ester 9:24,26) povezano sa Amanovim lakonskim bacenjem ždrijeba u cilju određivanja dana u koji bi trebali biti pogubljeni svi Jevreji:

על־כֵּן קָרָאָהּ לְיָמֵים הָאֵלֶּה פּוּרִים עַל־שֵׁם הַפֹּרֵר עַל־כֵּן עֲלִיָּהּ הָאֲגָרַת הָאֵלֶּה וְיָמָה יִבָּחֶה וְיָמָה יִגְעַל אֲלֵיהֶם:

Jer Aman sin Hemdate Agagejca, neprijatelj svih Jevreja, smisli za Jevreje da ih istrijebi - I BACI PUR - A TO JE ŽDRIJEB - da ih potre i istrijebi... Stoga nazvaše ove dane Purim (ždrijebovi) - zbog ždrijeba i zbog svih riječi ove poslanice i zbog onog što vidješe i što im se desi.

¹ Doslovno: *niječima književnika* - ime za članove San'edrina biblijskih vremena.

njihova" (Ester 9:31).

Ovo su vremena čitanja *Megila*: U svakom gradu koji je bio opasan zidom u vrijeme Jehošue bin Nuna, bilo u Izraelu, bilo u inostranstvu, pa čak i ako danas nema zidine - megila se čita petnaestog (dana mjeseca) Adara - i takav se grad zove *kerah* (utvrđeni grad).

(Istovremeno) u svakom gradu koji nije bio utvrđen u vrijeme Jehošue čita se četrnaestog (dana mjeseca) Adara - i takav grad zove se *ir* (grad).

- 5 U Šušanu prestonici (Mido-Persije), unatoč činjenici da nije bila opasana zidom u dane Jehošue, *Megila* se ipak čita petnaestog (dana mjeseca) Adara, u dan u koji se desilo čudo, kao što je rečeno: "i počinuše petnaestoga" (Ester 9:18).

(Nameće se pitanje:) Zašto su stvar određivanja datuma čitanja *Megila* povezali sa danima Jehošue? (Odgovor je:) Da bi se ukazala posebna počast Zemlji Izraela koja je u ono vrijeme bila opustošena, time što i njeni stanovnici čitaju (u isti dan) kad i stanovnici Šušana; jer se (njeni gradovi), na osnovu činjenice da su bili opasani u vrijeme Jehošue, smatraju opasanim utvrdama, iako su danas ruševine, kako bi Zemlja Izraela imala pomenu u čudu ovom.

- 6 Što se tiče stanovnika malih mjesta koji se skupljaju u sinagogama samo ponedjeljkom i četvrtkom,⁴ za njih je određeno da čitaju ranije: u dan okupljanja svoga. Kako? Ako četrnaesti (dan mjeseca Adara) padne u ponedjeljak ili četvrtak čita se u onaj dan - ali, ako padne u bilo koji drugi dan osim ponedjeljka ili četvrtka - onda čitaju

ואלו הם, זמני קריאתה: כל מדינה שהייתה מוקפת חומה בימי יהושוע בן נון, בין בארץ בין בחוצה לארץ, אף על פי שאין לה עכשיו חומה - קורין בחמישה עשר לאדר; ומדינה זו, היא הנקראת כרך.

וכל מדינה שלא הייתה מוקפת חומה בימות יהושוע, אף על פי שהיא מוקפת עתה - קורין בארבעה עשר; ומדינה זו, היא הנקראת עיר.

ה שושן הבירה, אף על פי שלא הייתה מוקפת חומה בימי יהושוע - קורין בחמישה עשר, שבה היה הנס שנאמר "ונוח בחמישה עשר בוי" (אסתר ט, יח).

ולמה תלו הדבר בימי יהושוע - כדי לחלוק כבוד לארץ ישראל שהייתה חרבה באותו הזמן, כדי שיהיו קורין כבני שושן; וייחשבו כאילו הם כרכין מוקפין, אף על פי שהם עתה חרבין, הואיל והיו מוקפין בימי יהושוע, ויהיה זכרון לארץ ישראל בנס זה.

ו בני הכפרים שאינם מתקבצים בבתי כנסיות אלא בשני ובחמישי, תיקנו להם שיהיו מקדימין וקוראים ביום הכניסה. כיצד, אם חל יום ארבעה עשר להיות בשני או בחמישי, קורין בו ביום; ואם חל להיות ביום אחר חוץ משני וחמישי, מקדימין וקורין בשני או בחמישי הסמוך לארבעה עשר.

gluv, maloljetan² ili idiot,³ onaj koji bi slušao njegovo čitanje ne bi izašao iz obaveze.

- 3 *Micva* je da se pročita cijela *Megila*, i to (dva puta): (jednom) obnoć i (jednom) obdan. Noćno čitanje može se obaviti (bilo kada) tokom noći - a dnevno (bilo kada) tokom dana. Prije noćnog čitanja izgovaraju se tri *berahot*:

Blagosloven si Ti Gospode, Bože naš, Kralju svijeta, koji si nas posvetio svojim zapovjedima - i zapovjedio nam čitanje megile.

Blagosloven si Ti Gospode, Bože naš, Kralju svijeta, koji si učinio čuda ocima našim u dane one a u vrijeme ovo.

Blagosloven si Ti Gospode, Bože naš, Kralju svijeta, koji si nas nas poživio i uzdržao i doveo nas do ovog vremena.

Prilikom dnevnog (čitanja *Megila* izgovaraju se prve dvije *berahot* - ali) ne vraća se ne *šehejanu* (treća *beraha*).

U mjestima u kojima je običaj da se blagosilja i nakon (čitanja *Megila*) izgovara se (sljedeća) *beraha*:

Blagosloven si Ti Gospode, Bože naš, Kralju svijeta - Bože koji raspravljaš rasprave naše, i sudiš parnice naše, i osvećuješ osvetu našu, koji nas oslobadaš nevolja naših i koji daješ "protivnaknadu" svim neprijateljima duše naše.

Blagosloven si Ti Gospode koji oslobadaš Izraela od svih nevolja njihovih - Bože spasitelju.

- 4 U koje se vrijeme čita *Megila*? Mnogo su joj vremena odredili *hahamim* (mudraci) - kao što je rečeno "u vremena

מצוה לקרות את כולה. ומצוה לקרות בלילה, וביום; וכל הלילה כשר לקריאת הלילה, וכל היום כשר לקריאת היום. ומברך קודם קריאתה, בלילה:

ברוך אתה ה' אלוהינו מלך העולם, אשר קידשנו במצותיו וציונו על מקרא מגילה;

ברוך אתה ה' אלוהינו מלך העולם, שעשה ניסים לאבותינו בימים ההם בזמן הזה;

ברוך אתה ה' אלוהינו מלך העולם, שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה.

וביום, אינו חוזר ומברך שהחיינו ומקום שנהגו לברך אחריה, מברך:

ברוך אתה ה' אלוהינו מלך העולם, האל הרב את ריבנו והדן את דיננו, והנוקם את נקמתנו והנפרע לנו מצרינו, והמשלם גמול לכל אויבי נפשנו;

ברוך אתה ה', האל הנפרע לעמו ישראל מכל צריהם, האל המושיע.

ד איזה הוא זמן קריאתה, זמנים הרבה תיקנו לה, שנאמר "בזמניהם" (אסתר ט, לא);

⁴ Dani u koje se, po Ezrinjoj uredbi, prilikom javne molitve čita početni odjeljak sedmične peraša.

² Mlađi od trinaest godina.

³ Sve tri kategorije su oslobođene čitanja *Megile* - te, stoga, budući da sami nisu obuhvaćeni obavezom ne mogu ni druge osloboditi obaveze.

- Utvrđeni grad i njegova okolina i sve ono što izgleda kao njegov dio, ako razmak između njih nije veći od dvije hiljade *amot* (1 km) smatra se utvrđenim gradom - te čitaju petnaestog.
- 11 Stanovnici grada za koji nismo sigurni da li je bio opasan već u vrijeme Jehošue bin Nuna ili tek kasnije čitaju u obje noći i u oba dana, dakle i četrnaestoga i petnaestoga - ali *berahot* se izgovaraju samo petnaestoga, jer to je vrijeme kad čita većina svijeta.⁶
- 12 Ako se desi da su pročitali *Megila* u Adaru, a kasnije Bet Din (Vrhovni jevrejski nacionalni sud) proglasi onu godinu prestupnom (dodavši joj još jedan mjesec - veAdar ili Adar šeni = drugi mjesec Adar) *Megila* se čita ponovo u drugom mjesecu Adaru u svoje vrijeme.
- 13 Na Šabat se ne čita megila - *gezera* (rabinska zabrana koja služi da spriječi kršenje određenog biblijskog propisa, tzv. ograda oko Tore) da se ne bi desilo da je čovjek uzme i pođe kod nekoga ko je vičniji čitanju *Megila*, te je tako pronese četiri *amot* (oko 2 m.) javnim domenom (što predstavlja posao zabranjen Torom) - jer, dok su svi dužni da čitaju *Megila*, nisu svi vični čitanju iste.⁷ Stoga ako vrijeme njena čitanja padne na Šabat - predupređuju i čitaju ranije - prije Šabata, a u onaj Šabat raspravljaju i objašnjavaju propise vezane za Purim - koliko da bi se znalo da je Purim.
- 14 Kako? - Ako četrnaesti padne na Šabat - stanovnici grada predupređuju i čitaju u petak (dakle u četvrtak uveče i u petak ujutru), a stanovnici utvrđenih gradova u
- א' עיר שהיא ספק, ואין ידוע אם הייתה מוקפת חומה בימות יהושוע בן נון, או אחר כן הוקפה - קוראין בשני הימים, שהם ארבעה עשר וחמישה עשר, ובליילה; ומברכין על קריאתה בארבעה עשר בלבד, הואיל והוא זמן קריאתה לרוב העולם.
- ב' קראו את המגילה באדר, ואחר כך עיברו בית דין את השנה - חוזרין וקוראין אותה באדר השני, בזמנה.
- ג' אין קוראין את המגילה בשבת - גזירה, שמה ייטלנה בידו, וילך אצל מי שהוא בקי לקרותה, ויעבירנה ארבע אמות ברשות הרבים: שהכול חיבים בקריאתה, ואין הכול בקיאין בקריאתה. לפיכך אם חל זמן קריאתה בשבת, מקדימין וקוראין אותה קודם השבת; ושואלין ודורשין בהלכות פורים באותה שבת, כדי להזכיר שהוא פורים.
- ד' כיצד, יום ארבעה עשר שחל להיות בשבת - בני עירות, מקדימין וקוראין בערב שבת; ובני כרכים, קוראים בזמנם באחד בשבת. חל יום חמישה

⁶ Na jugoslovenskim prostorima tradicija je da se samo u Beogradu *Megila* čita oba dana i obje noći. Vidi predgovor molitveniku *Keilat Jaakov* koji je priredio rođeni Sarajlija i potonji Beogradanin, Ham Bohor (Ham ribi Jaakov ben Moše Haj Altarac).

⁷ *Megila* je, naime, popraćena *te'amim* (kantilacionim oznakama), tako da se ona zapravo pjeva a ne recituje.

ranije: ponedjeljak ili četvrtak, neposredno prije četrnaestog (dana mjeseca Adara).

- 7 Kako? Ako četrnaesti pada u nedelju čitaju ranije: u četvrtak jedanaestog (Adara), ako pada u utorak čitaju ranije: u ponedjeljak trinaestoga (Adara), a ako pada u srijedu čitaju ranije: u ponedjeljak dvanaestog (Adara). I svi ovi koji čitaju ranije, dakle prije četrnaestog, čitaju samo u slučaju da je to jedini način da čitaju sa *minjanom*.
- 8 U malom mjestu u kome ne postoje redovna okupljanja ponedjeljkom i četvrtkom *Megila* se čita isključivo četrnaestoga. Svaki grad u kome nema deset stalnih javnih radnika pri sinagogi, koji se brinu o opštim potrebama, smatra se varošicom - te, stoga, mogu čitati ranije: u dan okupljanja. Ali ako u gradu nema deset (odraslih) Jevreja - onda oni imaju isti status kao stanovnici velikog grada, te čitaju isključivo četrnaestoga.
- 9 Kada važi (pravilo) da se čita ranije, u dan okupljanja? Samo u vrijeme kad je Izrael suveren, ali u dane ove⁵ čita se isključivo u svoje određeno vrijeme: dakle, četrnaestoga ili petnaestoga. Stanovnici sela i gradova čitaju četrnaestoga - a stanovnici utvrđenih gradova čitaju petnaestoga.
- 10 Stanovnik neutvrđenog grada koji bi se našao u utvrđenom gradu, ili stanovnik utvrđenog grada koji bi se našao u neutvrđenom gradu, ako im je namjera bila da se vrate u svoje mjesto u vrijeme čitanja *Megila*, ali su bili spriječeni - treba da čitaju u ono vrijeme u kome se čita u njihovom mjestu (dakle u vrijeme u koje bi čitali da su u svome mjestu). - A, ako, pak, nisu imali namjeru da se vrate nego li nakon vremena određenog za čitanje - onda čitaju u isti dan kada i ljudi onog mjesta.
- ז' כיצד, חל ארבעה עשר להיות באחד בשבת, מקדימין וקוראין בחמישי, שהוא יום אחד עשר; חל להיות בשלישי, קוראין בשני, שהוא יום שלושה עשר; חל להיות ברביעי, קוראין בשני, שהוא יום שנים עשר. וכל אלו שמקדימין וקוראין קודם ארבעה עשר, אין קוראין אותה בפחות מעשרה.
- ח' כבר שאין נכנסין בו בשני ובחמישי, אין קוראין אותה אלא בארבעה עשר. וכל עיר שאין בה עשרה בטלנין קבועין בבית הכנסת לצורכי הציבור - הרי היא ככפר, ומקדימין וקוראין ביום הכניסה; ואם אין בעיר עשרה בני אדם, תקנתו קלקלתו, והרי הם כאנשי עיר גדולה, ואין קוראין אלא בארבעה עשר.
- ט' במה דברים אמורים שמקדימין וקוראין ביום הכניסה, בזמן שיש להם לישראל מלכות; אבל בזמן הזה, אין קוראין אותה אלא בזמנה - שהוא יום ארבעה עשר ויום חמישה עשר: בני כפרים ובני עירות, קוראין בארבעה עשר; ובני כרכין, קוראין בחמישה עשר.
- י' בן עיר שהלך לכרך, ובן כרך שהלך לעיר - אם הייתה דעתו לחזור למקומו בזמן קריאה ונתעב ולא חזר, קורא כמקומו; ואם לא היה בדעתו לחזור אלא אחר זמן הקריאה, קורא עם אנשי המקום שהוא שם.

⁵ Rambamova *Mišne Tora* napisana je prije stvaranja Države Izrael.

(aramijskom) prevodu, ili na bilo kom drugom jeziku bilo kog naroda, ne ispunjava obavezu niko do li onaj koji dotični jezik poznaje. Ovo, samo pod uslovom da je bila napisana pismom onog jezika. - Ali, ako bi bila napisana hebrejskim pismom (a stranim jezikom), (te bi je) čitao (npr.) aramejski govorećem Jevreju na aramejskom, onaj ne bi ispunio obavezu - jer se ovo smatra čitanjem napamet, te budući da nije izašao iz obaveze onaj koji je čitao - nije ni onaj ko je slušao.

מלשונות הגוים - לא יצא ידי חובתו בקריאתה, אלא המכיר אותה לשון בלבד: והוא, שהיה כתובה בכתב אותה לשון. אבל אם הייתה כתובה בכתב עברי, וקראה ארמית לארמי - לא יצא, שנמצא זה קורא על פה, וכיון שלא יצא הקורא ידי חובה, לא יצא השומע ממנו.

- ה הקורא את המגילה בלא כונה, לא יצא. כיצד, היה כותבה, או דורשה, או מגיחה - אם כיון ליבו לצאת בקריאה זו, יצא; ואם לא כיון ליבו, לא יצא. קרא, והוא מתנמנם - הואיל ולא נרדם בשינה, יצא.
- ו במה דברים אמורים שהמכון ליבו בכתביה יצא, בשמתכון לצאת בקריאתה שקרא בספר שמעתיק ממנו בשעה שהוא כותב; אבל אם נתכון לצאת בקריאת זו שכותב, לא יצא, שאינו יוצא ידי חובתו, אלא בקריאתה מספר שכולה כתובה בו בשעת קריאה.
- ז הקורא את המגילה וטעה בקריאתה, וקרא קריאה משובשת - יצא, לפי שאין מדקדקין בקריאתה. קראה עומד, או יושב - יצא, ואפילו בציבור; אבל לא יקרא בציבור יושב לכתחילה, מפני כבוד הציבור. קראה שנים, אפילו עשרה, כאחד - יצא הקוראים, והשומעים מן הקוראים; וקורא אותה גדול עם הקטן, ואפילו בציבור.
- 5 Onaj koji bi čitao *Megila* bez namjere – nije ispunio obavezu. Kako? (Na primjer onaj) koji bi pisao *Megila* (i usput čitao), ili kontemplirao (čitajući glasno stihove), ili (onaj ko bi) provjeravao tekst *Megila* (čitajući glasno), ako je imao namjeru da ovakvim čitanjem ispunio obavezu, ispunio ju je, ali ako nije imao namjeru – onda nije ispunio (obavezu). Onaj koji bi čitao drijemajući, ako nije zaspao ispunio je obavezu.
- 6 Na šta se odnosi pravilo da onaj koji je imavši namjeru pri pisanju *Megila* ispunio obavezu (čitanja)? Na onog koji je imao namjeru da, dok piše *Megila* ispunio obavezu čitanjem stiha iz svitka iz koga prepisuje, ali ako je namjeravao da ispunio obavezu čitanjem onog što zapisuje, onda ju nije ispunio - jer obaveza se ne može ispuniti nego čitanjem iz svitka koji je u vrijeme čitanja već u potpunosti napisan.
- 7 Onaj koji čita *Megila*, pa pogriješiti prilikom čitanja i pročita nepravilno - svejedno je ispunio obavezu, jer se megila ne čita cjepidlački. Onaj koji čita stojeći, ispunio je obavezu; sjedeći, ispunio je obavezu - pa čak i u *minjanu* - ali, ad ipso, ne bi trebao, onaj koji čita u *minjanu*, da čita sjedeći - zbog dostojanstva javnog skupa. Ako čitaju dvojica, ili čak desetorica, jedan za drugim – ispunili su obavezu i oni koji

nedelju. Ako petnaesti padne na Šabat stanovnici utvrđenih gradova predupređuju i čitaju u petak (dakle u četvrtak uveče i u petak ujutru), a stanovnici utvrđenih gradova čitaju u svoje predviđeno vrijeme - te tako svi čitaju četrnaestog.

עשר להיות בשבת - בני כרכים מקדימין וקוראין בערב שבת, שהוא יום ארבעה עשר; ובני עירות קוראין בו ביום, שהוא זמנם: ונמצאו הכול, קוראין בארבעה עשר.

פרק ב

poglavlje 2

- א הקורא את המגילה למפרע, לא יצא: קרא ושכח פסוק אחד, וקרא פסוק שני לו, וחזר וקרא פסוק ששכח, וחזר וקרא פסוק שלישי - לא יצא, מפני שקרא פסוק אחד למפרע; אלא כיצד עושה, מתחיל מפסוק שני ששכח, וקורא על הסדר.
- ב מצא ציבור שקראו חציה - לא יאמר אקרא חציה האחרון עם הציבור, ואחזור ואקרא חציה ראשון: שזה קורא למפרע; אלא קורא מתחילה ועד סוף, על הסדר. קרא ושהה מעט, וחזר וקרא, אף על פי ששהה, כדי לגמור את כולה - הואיל וקרא על הסדר, יצא.
- ג הקורא את המגילה על פה, לא יצא ידי חובתו. הלועז ששמע את המגילה הכתובה, בלשון הקודש ובכתב הקודש - אף על פי שאינו יודע מה הן אומרים, יצא ידי חובתו; וכן אם הייתה כתובה יונית ושמעה, יצא - אף על פי שאינו מכיר, ואפילו היה השומע עברי.
- ד הייתה כתובה תרגום, או בלשון אחרת u (megila) napisana
- 1 Onaj ko čita *Megila* na preskoke nije ispunio obavezu. Ko čitajući zaboravi (preskoči) jedan stih, i pročita drugi (sljedeći) stih, pa se vrati i pročita drugi koji je zaboravio (preskoči) i pređe (odmah) na treći stih – (takođe) nije ispunio obavezu, jer je jedan stih pročitao na preskoke. Nego? - Šta bi trebalo učiniti (u navedenoj situaciji)? Treba da se vrati na stih koji je preskočio, i da (nastavi) da čita redom.
- 2 Ko zatekne *minjan* Jevreja koji su već pročitali pola *Megila* - neka ne kaže: *Pročitaću (sada) drugu polovinu sa minjanom - a kasnije ću se vratiti na prvu polovinu* - jer ovo se smatra čitanjem na preskoke - nego, (treba da je) pročita od početka do kraja, po redu. Onaj koji počne da čita, pa napravi pauzu - pa ponovo nastavi, ispunio je obavezu, unatoč pauzi – budući da je pročitao po redu.
- 3 Onaj koji čita *Megila* napamet nije ispunio obavezu. (Jevrej iz Rasijanja) koji govori nehebrejskim jezikom i koji čuje čitanje *Megila* napisane jezikom Svetinje i pismom Svetinje, čak i ako ne zna (razumije) o čemu se govori - svejedno je izpunio obavezu. Isto tako, ako je bila napisana na grčkom i čuo je čitanje - ispunio je (obavezu) čak i ako ne poznaje (grčki jezik), pa čak i ako aktivno poznaje hebrejski.
- 4 Ako je (megila) napisana u

- svitka povežu jedan s drugim cijelom dužinom sastava - nego, ako se naprave tri šava na početku sastava, tri u sredini i tri na kraju - *Megila* je ispravna - jer (*Megila*) se i zove poslanicom.
- 12 Onaj koji čita treba pročitati imena desetorice sinova Hamanovih (kao i prvu riječ sljedećeg stiha -) "desetoricu" u jednom dahu - da bi se dalo na znanje da su bili obješeni odjedanput. Običaj je u cijelom Izraelu da onaj koji čita *Megila* razmota cijeli svitak, kao poslanicu, a kada završi onda smota cijeli svitak i izgovori blagoslove.
- 13 U oba ova dana, četrnaesti i petnaesti (dan mjeseca Adara), zabranjeno je okajavanje i post, svakom čovjeku i u svakom mjestu, bez obzira na to da li se radi o stanovnicima utvrđenog grada, koji slave samo petnaestog, ili o stanovnicima neutvrđenih gradova, koji slave četrnaestoga. (U prestupnoj godini, kad imaju dva mjeseca Adara: Adar i Adar Šeni, - Adar i Drugi Adar) u oba ova dana (četrnaesti i petnaesti) zabranjeno je okajavanje i post, kako u Adaru - tako i u Veadaru.
- 14 *Micva* četrnaestoga dana (Adara), za stanovnike sela i neutvrđenih gradova, a petnaestoga dana (Adara), za stanovnike utvrđenih gradova, je da ovi dani budu dani gozbe i veselja, da se šalju *manot* (ponude u jelu i piću) blišnjima i da se daju pokloni siromasima. Dozvoljeno je (na Purim) obavljati posao - ali, svejedno, nije dostojno činiti tako. Rekoše mudraci: *Ko god radi na Purim ne vidi (od toga) biričeta*. Stanovnici sela koji bi (iz navedenih opravdanih razloga) čitali *Megila* u ponedjeljak ili četvrtak (koji prethode Purimu), ako bi udjelili novčiće siromasima u dan kada su čitali *Megila*, ispunili su obavezu (davanja poklona siromasima), ali gozba i radost se čine samo četrnaestoga (Adara), i ako ih neko obavi ranije, taj nije ispunio obavezu. Isto tako, onaj ko
- ושלוש באמצעה, ושלוש בקצה השני - כשרה, מפני שנקראת איגרת.
- יב וצריך הקורא לקרות עשרת בני המן ועשרת, בנשימה אחת, כדי להודיע לכל העם, שכולם נתלו ונהרגו כאחד. ומנהג כל ישראל, שהקורא את המגילה, קורא ופושט כאיגרת; וכשיגמור, חוזר וכורכה כולה, ומברך.
- יג שני הימים האלו, שהם ארבעה עשר וחמישה עשר, אסורין בספד ותענית, לכל אדם בכל מקום - בין לבני כרכים, שהם עושין חמישה עשר בלבד, בין לבני עירות, שהם עושים ארבעה עשר בלבד. ושני הימים, אסורים בספד ותענית באדר הראשון, כאדר השני. אנשי כפרים שהקדימו וקראו בשני או בחמישי הסמוך לפורים, מותרים בספד ותענית ביום קריאתה, ואסורין בשני הימים האלו, ואף על פי שאין קוראין בהם.
- יד מצות יום ארבעה עשר לבני כפרים ועירות, ויום חמישה עשר לבני כרכים - להיותם ימי משתה ושמחה, ומשלוח מנות לריעים ומתנות לאביונים. ומותר, בעשית מלאכה; ואף על פי כן, אין ראוי לעשות בו מלאכה: אמרו חכמים, כל העושה מלאכה ביום פורים, אינו רואה סימן ברכה. בני כפרים שקדמו וקראו בשני או בחמישי - אם חילקו מעות לאביונים ביום קריאתו, יצאו; אבל המשתה והשמחה, אין עושין אותה אלא ביום ארבעה עשר, ואם הקדימו, לא יצאו. וטעורת פורים שעשאה בלילה, לא יצא ידי חובתו.

su čitali kao i oni koji su od njih čuli. A može je čitati i veliki s malim, pa čak i pred *minjanom*.

- 8 Ne čita se pred *minjanom* iz *Megila* koja (nije napisana na posebnom svitku - nego) ja napisana na istom svitku s drugim biblijskim knjigama - i onaj ko bi čitao (iz takve *Megila*) ne bi ispunio obavezu - osim ako *jerija* (koža svitka na kome je napisana *Megila*) nije bila šira ili uža od *jerija* na kojoj su napisane druge biblijske knjige, kako bi se razlikovala. No, pojedinac može čitati iz takve *Megila*, čak i ako *jerija* na kojoj je napisana *Megila* nije šira ili uža (od one na kojoj su napisane ostale biblijske knjige), i takvim čitanjem on ispunjava obavezu.
- 9 *Megila* se piše isključivo tintom, na *gevilu* ili *kelafu* (različiti djelovi kože), kao *sefer Tora*. *Megila* je *kašer* čak i ako je napisana kiselinom ili bakrenim sulfatom (koji ostavljaju crn trag). (Ako bi bila napisana drugim bojama - (tad je) neispravna. *Megila* treba imati oznake redova, kao sama *Tora* - ali njena koža ne zahtjeva namjensko štavljenje. Ako je (*Megila*) napisana na papiru, ili na neštavljenoj koži, ili ju je napisao ne-Jevrej ili jeretik - (onda je) neispravna.
- 10 Ako su slova *Megila* zamrljana ili razdvojena, sve dok im se prepoznaje osnova, čak i ako je takva većina teksta - (ona je) ispravna. Ako im se osnova ne poznaje - ako je većina slova ispravna *Megila* se smatra ispravnom - a, ako ne - (onda ni *Megila*) nije ispravna. Ako je pisar ispustio slova ili stihove - pa je onaj koji je čitao čitao napamet - svejedno je ispunio obavezu.
- 11 Dijelovi *Megila* moraju se prišiti (jedan za drugoga) tako da izgledaju kao jedan svitak. *Megila* se zašiva isključivo etemilom (*gidim*) - kao *sefer Tora* - i ako se zašije nečim drugim - onda je neispravna. Nema potrebe da se dijelovi
- ה אין קוראין בציבור, במגילה הכתובה בין הכתובים; ואם קרא, לא יצא - אלא אם כן הייתה יתרה על שאר היריעות, או חסרה, כדי שיהיה לה היכר. אבל יחיד קורא בה, ואפילו אינה חסרה ולא יתרה, יוצא בה ידי חובתו.
- ט אין כותבין את המגילה אלא בדין, על הגויל או על הקלף כספר תורה. ואם כתבה במי עפצה וקלקנתוס, כשרה; כתבה בשאר מיני צבעונין, פסולה. וצריכה שרטוט, כתורה עצמה; ואין העור שלה, צריך עבודה לשמה. הייתה כתובה על הנייר, או על עור שאינו מעובד, או שכתבה גוי, או מין - פסולה.
- י היו בה אותיות מטושטשות או מקורעות, אם רישומן ניכר - אפילו היו רובה, כשרה. ואם אין רישומן ניכר - אם היה רובה שלם, כשרה; ואם לאו, פסולה. השמיט בה הסופר אותיות או פסוקים, וקראן הקורא על פה יצא.
- יא המגילה צריכה תפירה, עד שיהיו כל עורותיה מגילה אחת. ואינה נתפרת אלא בגידין, כספר תורה; ואם תפרה שלא בגידין, פסולה. ואינו צריך לתפור את כל היריעה, כספר; אלא אפילו תפר בגידין שלוש תפירות בקצה היריעה,

vrijeme Mesije - ali ne i *Megilat Ester* (Knjiga o Esteri - inače dio Spisa - trećeg dijela Biblije), koja ostaje zauvijek, kao Pet knjiga Tore (I dio Biblije) i kao propisi usmene Tore koji nikada neće biti ukinuti. I unatoč činjenici da će sjećanje na tegobe biti ukinuto - kao što je rečeno: *Jer zaboravljenim bjehu tegobe prvotne* (Isaija 65:16), dani Purima neće biti ukinuti - kao što je rečeno: *I ovi dani purimski neće proći među Jevrejima - i spomen njihov da neće prestati međ sjemenom njihovim* (Ester 9:28).

אסתר - הרי היא קימת כחמישה חומשי תורה, וכהלכות של תורה שבעל פה, שאינן בטילין, לעולם. ואף על פי שכל זכרון הצרות ייבטל, שנאמר "כי נשכחו הצרות הראשונות...". (ישעיהו ט:טז) ימי הפורים לא ייבטלו - שנאמר "וימי הפורים האלה לא יעברו מתוך היהודים, וזכרם לא יסוף מזרעם" (אסתר ט:כח).

‘Arvit šel Purim

Večernja služba za Purim

U Petoj Knjizi Mojsijevoj (*Devarim*) u šestoj glavi, u pasusu nazvanom po riječima kojima i počinje: *Šema' Jisrael* (Čuj Izraele, 4-9 stih) između ostalog stoji napisano: *Neka ove riječi koje ti ja danas zapovjedam budu u srcu tvom... GOVORI NJIMA KAD LJJEŽEŠ I KAD USTAJEŠ*. U istoj knjizi, u jedanaestoj glavi, u pasusu koji počinje riječima *Veaja im šamo'a* (I biće ako budete slušali) (13-21 stih) naloženo je: *I složite ove riječi moje u srce svoje... I UČITE SINOVE SVOJE DA NJIMA GOVORE kad sjediš u kući svojoj i kad ideš putem, KAD LJJEŽEŠ I KAD USTAJEŠ*. Kako Jevreji biblijske upute shvataju ozbiljno (a ne simbolički) prethodno pomenuti stavci praktično su shvaćeni kao božanska instrukcija po kojoj se dva puta dnevno imaju govoriti pasusi (*ove riječi*) koji sadrže uputu o zapovjedi izgovaranja sebe samih. Prema tome, pozitivna je biblijska zapovijest izgovarati pomenute tekstove dva puta dnevno - a iskaz *kad liježeš i kad ustaješ* treba se shvatiti kao aluzija na vrijeme u kome se micva treba izvršiti. - I to, prema Usmenoj Tora, ne kao partikularna uputa, u smislu: "Kad se digneš - a ti reci", nego kao aluzija na vrijeme kad većina ljudi liježe i ustaje.

U šesnaestoj glavi Pete Knjige Mojsijeve, u stihu trećem, nalaže nam Sveti, Blagosloven On: *...Ne bi li se spomenuo svog izlaska iz zemlje misirske u sve dane života svojega*. - Hiperaktivni Jevreji i ovaj stih shvatili su kao praktično uputstvo koje ih obavezuje da spominju (svako mjesto gdje u Tora je glagol spominjati se pomenut u imperativu Jevreji su oduvijek shvatili kao instrukciju da se određena stvar obilježi riječima) Izlazak iz Misira ujutru i uveče. Zašto ujutru i uveče? Zar Pismo ne veli samo u *sve dane života svojega? U dane života svojega* = dane, u *SVE dane života svojega* = i noći.

bi napravio purimsku gozbu uveče, nije ispunio obavezu.

- טו כיצד חובת סעודה זו, שיאכל בשר ויתקן סעודה נאה כפי אשר תמצא ידו; ושותה יין, עד שישתכר וירדם בשכרות.
- טז וכן חייב אדם לשלוח שתי מנות של בשר, או שני מיני תבשיל, או שני מיני אוכלין - לחברו: שנאמר "ומשלוח מנות, איש לריעהו" (אסתר ט:יט,כב) - שתי מנות, לאיש אחד. וכל המרבה לשלוח לריעים, משובח. ואם אין לו, מחליף עם חברו - זה שולח לזה סעודתו וזה שולח לזה סעודתו, כדי לקיים "ומשלוח מנות, איש לריעהו".
- יז וחיב לחלק לעניים ביום הפורים, אין פחותין משני עניים; ונותן לכל אחד מתנה אחת, או מעות או מיני תבשיל או מיני אוכלין: שנאמר "ומתנות לאביונים" (אסתר ט:כב) - שתי מתנות לשני עניים. ואין מדקדקין במעות פורים, אלא כל הפושט ידו ליטול, ונותנין לו; ואין משנין מעות פורים, לצדקה אחרת.
- יח מוטב לאדם להרבות במתנות אביונים, מלהרבות בסעודתו ובשלוח מנות לריעיו - שאין שם שמחה גדולה ומפוארה, אלא לשמח לב עניים ויתומים ואלמנות וגרים, שהמשמח לב האמללים האלו מידמה בשכינה, שנאמר "להחיות רוח שפלים, ולהחיות לב נדכאים" (ישעיהו נז:טו)
- יט כל ספרי הנביאים, וכל הכתובים, עתידין ליבטל לימות המשיח, חוץ ממגילת
- 15 Kakvi su propisi vezani za purimsku gozbu? Gozba treba sadržati meso i treba biti praznična, u skladu sa mogućnostima. Pije se vino, i to dok se čovjek ne opije i ne zadrijema od pića.
- 16 (Što se tiče propisa o slanju *manot* bližnjima,) Dužan je čovjek poslati bližnjemu svome dvije porcije ili mesa, ili nekog kuvanog jela, ili namirnica - kao što je rečeno: *I slanje ponuda - svako bližnjemu svom.* (Ester 9:19,22), dakle: najmanje dvije ponude, najmanje jednom čovjeku. Što god ko više pošalje, to je više hvale dostojan. Onaj, pak, ko nema - neka (u najmanju ruku) zamjeni ponude s bližnjim svojim, neka jedan drugom pošalju vlastiti objed, kako bi ispunili zapovjed: *I slanje ponuda - svako bližnjemu svom.*
- 17 (Što se propisa o poklonima siromasima tiče,) Dužan je čovjek podijeliti poklone siromasima na sam dan Purima, i to najmanje dvojici siromaha, svakome po jedan poklon - bilo novac, bilo ponudu u hrani - kao što je rečeno: *I pokloni siromasima* - dakle, najmanje dva poklona, najmanje dvojici siromaha. Na Purim ne treba biti pedantan pa tražiti baš baš siromašne - nego svako ko pruži ruku da primi - daje mu se. Ne može se dati novac namjenjen ovoj *micva* u neke druge bogougodne svrhe.
- 18 Bolje je za čovjeka da da više na siromahe nego na vlastitu purimsku gozbu ili na ponude bližnjima - jer nema veće radosti nego što je radost sirotinje, siročadi, udovica i došljaka - i svako onaj ko obrađuje srce njihovo Bogu sličnim postaje - jer (za Njega) je rečeno: *Koji oživljava duh ništih i oživljava srce tužnih* (Isaija 57:15).
- 19 Sve knjige proroka (II dio Biblije) i svi Spisi (III dio Biblije) biće ukinuti u

'Amida (od hebr. glagola *la'amod* - stajati, tako se zove jer se govori stojeći), molitvu koja se sastoji od osamnaest blagoslova koji predstavljaju rezime sveukupnih htijenja i stremljenja, nada i molbi cijelog jevrejskog naroda, i propisali da se ova molitva ima govoriti svaki dan dva puta - *umjesto* svenarodne žrtve koja se prinosila dva puta dnevno.

'Amida predstavlja navodeno narodno i pojedinačno samoispitivanje i samousklađivanje sa opšteobaveznim idealima i tradicijama. 'Amida je svenarodna žrtva, i utoliko i svenarodna obaveza. Stoga je uvedena praksa da nakon bezglasnog čitanja 'Amida *ħazan* (predmolitelj) još jedanputa, GLASNO, pročita cijeli tekst, ne bi li tako razriješio obaveze one koji hebrejskom jeziku nisu vični. Za vrijeme *ħazanovog* povratnog čitanja (hebr. *ħazara*) prisutni na svaki blagoslov odgovaraju sa AMEN.

Budući da nas sama Tora obavezuje da dva puta dnevno (nevezano za žrtveni sistem) recitujemo *Šema' Jisrael* (ujutru i uveče), novopropisana obaveza izgovaranja 'Amida dodata je već postojećem obaveznom jutarnjem recitovanju *Šema'*. Tako je nastala jutarnja molitva: *Šaharit*. Popodnevna molitva (*Minħa*) sadrži samo 'Amida (budući da Tora ne određuje recitovanje *Šema'* popodne). Uveče, dužan je svaki pojedinac izrecitovati večernje *Šema'* (*Kerijat Šema' šel Arvit*) propisano Torom. Rabini su dali *rešut* (pravo ili mogućnost) svakom Izraelcu da večernje *Šema'* nadopuni fakultativnom 'Amida, čije izgovaranje nije uvedena kao obaveza (*hova*). Ponudenu mogućnost narod Izraela je prihvatio s takvom revnošću i samopregorom da je danas gotovo nemoguće naći pojedinca koji večernje *Šema'* ne nadopunjava sa 'Amida, iako se ne radi o obavezoj - nego o fakultativnoj molitvi. No, budući da 'Amida koja slijedi večernjem *Šema'* nije supstitut žrtve - to u 'Arvitu (zajedničko ime za večernje *Šema'* i fakultativnu 'Amida) nema potrebe za *ħazanovim* "povratnim" glasnim čitanjem 'Amida, jer *ħazan* ne može nikoga razriješiti obaveze koja ne postoji. Tako se u 'Arvitu 'Amida govori samo bezglasno.

Rezime: *Šema'* (i jutarnje i večernje) imaju status pozitivne zapovjesti iz Tore (*micva mideOraIta*). Jutarnja i popodnevna 'Amida kao supstituti žrtve dobile su od Sanhedrina isti status koji je imala žrtva - dakle privremeni status pozitivne zapovjesti iz Tore (*din mufla* - ili *micva mideOraIta miderabanana*). Večernja 'Amida, pak, ima status rabinske punomoći (*rešut miderabanana*). Pojedinac koji se moli bez *minjana* preskače sve *kadiše* i *barehu*. On, dakle, recituje *Šema'* sa uvodnim i zaključnim blagoslovima - te (ako želi) moli i 'Amida.

סדר תפלת הצבור מתחיל ב"הוא רחום" ו"ברכו" (הלכות תפלה ט:ט). - המתפלל יחיד מדלג על "ברכו" (הלכות תפלה ז:יש, ת:ד-ו):

כל העם יושבים ושליח הצבור עומד ופותח:
(ויש מי שאומר שבשבת יום טוב אין אומר "הוא רחום" - אומנם רבנו, במשנה, בפרק ט, הלכה י"ד, את השינויים שחלים בתפלות בשבת או ביום טוב - לא הזכיר שום שינוי בתפלת ערבית - וצריך עיון)

והוא רחום יכפר עון ולא ישחית,
והרבה להשיב אפן ולא יעיר קל חמתו:

שליח הצבור: קָרָבֵנו אֵת יְהוָה הַמְבֹרָךְ:
וכל העם עונים: קָרוּךְ יְהוָה הַמְבֹרָךְ לְעוֹלָם נָעַד:

שליח הצבור מרים על שמע בקול רם וכל אחד היודע מברך וקורא אתו, ועונה אמן אחרי כל ברכה וברכה של שליח הצבור (כמו בשחרית, הלכות תפלה ט:א):

Kako, dakle, postoji pozitivna biblijska zapovijest da se Izlazak iz Misira spomene ujutru i uveče - najlogičnije rješenje bilo je da se, već ionako zapovjedenom izgovaranju pasusa *Šema' Jisrael* i *Veaja im šamo'a*, doda i pasus koji bi govorio o Izlasku iz Misira. Radi potrebe jednoobraznosti svakodnevnog dvokratnog svenarodno-pojedinačnog samopodsjećanja Sanhedrin nije smatrala za uputno da odabir stiha kojim bi se izašlo iz obaveze spominjanja Izlaska prepusti svakom pojedincu ponaosob - nego su odredili da se biblijska zapovjed ima izvršiti upravo čitanjem pasusa koji sadrži instrukciju o jevrejskom narodnom odijelu (stihovi 37-41 petnaeste glave Četvrtе Knjige Mojsijeve - Bamidbar), koji osim zapovjedenog spominjanja Izlaska sadrži i direktnu aluziju na sve ostale micvot.

Prema tome pozitivna je biblijska zapovjed da svaki Pojedinac u Izraelu ujutru i uveče izrecituje pomenuta tri pasusa. Rabini su, radi postizanja koncentracije i davanja specijalnog statusa pomenutim biblijskim tekstovima, propisali uvodne i zaključne blagoslove koji se imaju kazati prije izgovaranja večernjeg i jutarnjeg *Šema'*. - I to prije *Šema'*, i ujutru i uveče, po dva blagoslova - a iza *Šema'* - ujutru jedan, a uveče dva blagoslova.

Budući da se radi o pozitivnoj biblijskoj zapovjedi kojoj je samim biblijskim iskazom određeno vrijeme (*micvat ase še-a-zeman gerama*) - to su žene oslobođene obaveze govorenja *Šema'*. U slučaju da žena odluči da, unatoč činjenici da nije dužna izgovarati *Kerijat Šema'*, ipak, istu izgovori - dozvoljenon joj je da kaže biblijske pasuse - ali ne i rabinske blagoslove prije i poslije njih.

Mnogi misle da *Šema' Jisrael* može biti shvaćen kao molitva. Mudraci Izraela, međutim termin molitva (na baš najsretniji i najspretniji prevod daleko slojevitijeg i značenjima bremenitijeg hebrejskog termina *tefilla*, čiji je korijen PLL = učiniti krivično djelo, po čemu se riječ molitva, *tefilla*, bivši izvedena iz konjugacije *hitpa'el* koja odgovara srpsko-hrvatskom refleksivu, zapravo treba shvatiti kao "pravdanje") koriste isključivo kad govore o svenarodnoj dnevnoj molitvi koja je uvedena umjesto žrtve, o čemu će kasnije biti riječi. Lične molbe oni ne nazivaju imenom molitva (*tefilla*) - nego, radije *bakaša* (molba) *teħina* itd. Za *Šema' Jisrael*, međutim, ne koriste ni jedan od pomenutih termina, budući da su za *Šema' Jisrael* skovali poseban termin: *Kerijat Šema'* (Recitovanje *Šema'*). Razlog je jednostavan i nalazi se u činjenici da rabini nisu *Šema'* doživljavali kao molitvu ili molbu upućenu Bogu (Sudeći po prvim riječima odjeljka, Jevrejini se njime ionako ne obraća Bogu, nego sebi: *Šema' Jisrael* - Čuj Izraelu), nego radije kao obnavljanje Saveza s Bogom u kome pojedinac, ujutru i uveče navodi obaveze svake od strana.

Osim dvokratnog recitovanja *Šema'*, pojedinac je u vrijeme biblijskog Izraela bio dužan obratiti se Tvorec najmanje jedanput dnevno, i to svojim vlastitim riječima. Što se, pak, svenarodnog bogoslužjenja tiče, prinošenje dviju svakodnevnih žrtava (večernje i popodnevne) u ime cijelog naroda predstavljalo je njegovu okosnicu. Budući da Tora zabranjuje prinošenje žrtava izvan Hrama, Jevreji u vavilonskom ropstvu ostali su bez svenarodne žrtve - jedinog oblika svenarodnog bogoslužjenja. Žrtva (hebr. *korban* od korijena *KRV* = blizu, približiti se) i molitva bile su u svijesti Izraelaca nerazdvojivo isprepletene, a kako su još proroci isticali preimućstvo molitve nad žrtvom (uporedi: Isaija 1:12-16, Jeremija 7:23, Samuel I 15:22 i Psalam 50:7-14) odlučili su *ħahamim* (mudraci) da molitvom popune prazninu koja je, razrušenjem prvog Hrama, čijem skorom - drugom i posljednjem obnavljanju se nadamo, nastala u svenarodnom bogoslužjenju. Kako u svenarodnom bogoslužjenju mora biti reda, to *ħahamim* nisu prepustili formulaciju svenarodne molitvene žrtve svakom pojedincu ponaosob - nego je Sanhedrin (jevrejski parlament sastavljen od sedamdeset narodnih prvaka + predsjedatelj Suda) formulisala tzv.

אמת אמונה כל זאת קים עלינו, כי הוא יהנה אלהינו ואנחנו ישראל עמו, אמת מלבנו ואסם וזולתו - הפודנו מיד מלכים, הגואלנו מפר עריצים. האל הנפרע לנו מארצנו, המשלם גמול לכל איבי נפשנו, השם נפשו בחיים ולא נתן למוט רגלנו, המדריכנו על כמות אויבנו, ונרם קרנו על כל שונאנו. העשה לנו נקמה בפרעה, אותות ומופתים באדמת בני חם. המקה בעברתו כל בכורי מארצו, ויוצא את ישראל מתוכם, לחרות עולם. המעביר בנו בין גזרי ים סוף, ואת רודפיהם ואת שונאיהם, בתהומות טבע, ראו בנים את גבורתו, והודו ושבחו לשמו, ומלכותו ברצון קבלו עליהם, וענו כלם בשמחה רבה, ואמרו: מי כמקה באלים יהנה, מי כמקה נאדר בקדש, נורא תהילת, עשה פלא: יהנה ימלוך לעולם ועד, ונאמר: גואלנו יהנה צבאות שמו, קדוש ישראל: ברוך אתה יהנה גאל ישראל:

העם: אמן!

EMET EMUNA KOL ZOT KIJAM ALENU - KI U ADONAJ ELOENU - VAANAHNU JISRAEL AMO. EMET MALKENU, VEEFES ZULATO, APODENU MIJAD MELAHIM, AGOALENU MIKAF KOL AARICIM. AEL ANIFRA LANU MIKOL CARENU, AMEŠALEM GEMUL LEHOL OJEVE NAFŠENU. ASAM NAFŠENU VAHAJIM, VELO NATAN LAMOT RAGLENU. AMADRIHENU AL BAMOT OJEVENU, VAJAREM KARNENU AL KOL SONENU. AOSE LANU NEKAMA BEFARO, OTOT UMOPETIM - BEADMAT BENE HAM. AMAKE BEEVRATO KOL BEHORE MICRAJIM; VAJOCE ET AMO JISRAEL, MITOHAM - LEHERUT OLAM. AMAAVIR BANAV BEN GIZRE JAM SUF, VET RODEFEEM, VEET SONEEM BITOMOT TIBA. RAU VANIM ET GEVURATO, VEODU VEŠIBEHU LIŠMO, UMALHUTO VERACON KIBELU ALEEM - VEANU KULAM BESIMHA RABA, VEAMERU: MI KAMOHA BAELIM ADONAJ? MI KAMOHA NEEDAR BAKODEŠ, NORA TEILOT, OSE PELE? ADONAJ JIMLOH LEOLAM VAED! VENEEMAR: GOALENU ADONAJ CEVAOT - ŠEMO KEDOŠ JISRAEL.

BARUH ATA, ADONAJ, GAAL JISRAEL.

Narod: AMEN!

Istina je vjerna sve ovo i na nama se ispunilo - jer On je Gospod Bog naš, a mi smo Izrael - narod Njegov. Istiniti je Kralj naš - i nema nikog osim Njega. On je Otkupitelj naš iz ruke kraljeva, i Osloboditelj iz zamki svih diktatora. On je Bog što nas oslobodada svake nevolje, koji plaća svim neprijateljima duše naše poredan radnju njihovom. On je stavio dušu našu u život i nije daš nozi našoj da popuzne. On nas vodi na visine neprijatelja naših - i podiže rog naš nad mrzitelje naše. On učini za nas osvetu faraoonu, znake i čudesa - poput onih što ih učini u zemlji sinova Hamovih. On bije, u bijesu svojem, sve prvence misirske; a narod svoj Izraela izvede između njih - na slobodu vječnu. On provodi sinove svoje rascjepelinama mora Crvenoga, a prgonitelje njihove i mrzitelje njihove u dubinama potopi. Vidješe sinovi slavu njegovu, slavu daše i hvala imenu Njegovom, u radosti velikoj, i svi rekoše: Ko je kao Ti među bogovima Gospode? Ko je kao Ti divan u svetinj, strašan u hvalospjevima, čudesa činitelj? Neka bi Gospod kraljevao zauvijek. I rečeno bi: Izbavi nas Gospod - Svetac Izraelov Ime je Njegovo. Blagosloven si Ti, Gospode, koji oslobodi Izraela.

Narod: AMEN!

השפירנו יהנה אלהינו לשלום, והעמידנו לחיים ולשלום, ופרש עלינו סכת שלומך, ומקננו בעצה טובה מלפניך: והגו בעדנו, ושמרנו והצילנו מקל דבר רע ומפחד לילה, ושבור השון מלפנינו ומאחרנו, ושמוד צאתנו ובואנו - כי שומרנו ומצילנו אתה: ובצל כנפיך תסתירנו, כדבר שונאמר, הנה לא נינום ולא יישן, שומר ישראל. ברוך שומר עמו ישראל, לעד: ברוך יהנה לעולם אמן ואמן, ימלוך יהנה לעולם אמן ואמן: ונרא כל העם, ונפלו על פניהם, ויאמרו יהנה הוא האלהים, יהנה הוא האלהים: ברוך שם כבודו לעולם, וימלא כבוד יהנה את כל הארץ. ברוך יהנה ביום, ברוך יהנה בכלילה, ברוך יהנה בבקר, ברוך יהנה בערב. ברוך יהנה בשקנו, ברוך יהנה במומנו. האל אשר בקדו נפשות חיים ומתים, אשר בידו נפש כל חי ורוח כל בשר איש - בנדך אפקיד רוחי, פדיתה אותי יהנה, אל אמת. יראו עינינו, וישמח לבנו, ותגל נפשנו, בישועתך, באמור לציון מלך אלהיך. יהנה מלך, יהנה מלך, יהנה ימלוך לעולם ועד. ברוך אתה יהנה, המולך כבודו כל ימך, תמיד ימלוך לעולם ועד. אמן!

VEAJA, IM ŠAMOA TIŠMEU ET MICVOTAJ, AŠER ANOHI MECAVE ETHEM, AJOM - LEAAVA ET ADONAJ, ELOEHM, UL'OVDO BEHOL LEVAVHEM UVHOL NAFŠEHM. VENATATI METAR ARCEHEM BEITO, JORE UMALKOŠ. VEASFTA DAGANEHA VETIROŠEHA VEJICAREHA. VENATATI ESEV BESADEHA LIVEEMTEHA. VEAHALTA VESAVATA. IŠAMERU LAHEM PEN JIFTE LEVAVHEM, VESARTEM, VAAVADTEM ELOIM AHERIM - VEIŠTAHAVITEM LAEM. - VEHARA AF ADONAJ BAHM, VAACAR ET AŠAMAJIM - VELO JIJE MATAR. VAADAMA LO TITEN ET JEVULA. VAAVADTEM, MEERA, MEAL AAREC ATOVA, AŠER ADONAJ, NOTEN LAHEM. VESAMTEM ET DEVARAJ ELE AL LEVAVHEM VEAL NAFŠEHM, UKŠARTEM OTAM LEOT AL JEDHEM VEAJU LETOTAFOT BEN ENEHEM. VELIMADTEM OTAM ET BENEHEM - LEDABER BAM, BEŠIVTEHA BEVETEHA UVLEHTEHA VADEREH, UVŠOHBEHA UVKUMEHA. UHTAVTEM AL MEZUZOT BETEHA UVIŠAREHA. - LEMAAN JIRBU JEMEHEM VIME BENEHEM, AL AADAMA AŠER NIŠBA ADONAJ LAAVOTEHEM LATET LAEM - KIME AŠAMAJIM AL AAREC.

I BIĆE, AKO BUDETE SLUŠALI ZAPOVIJESTI MOJE, KOJE VAM JA, DANAS, ZAPOVIJEDAM - DA LJUBITE GOSPODA BOGA SVOJEGA, I DA MU SLUŽITE SVIM SRCEM SVOJIM I SVOM DUŠOM SVOJOM. DAČU TADA DAŽD ZEMLJI VAŠOJ NA VRIJEME, I RANI I KASNI, I SABIRAČEŠ ŽITO SVOJE - I JEŠČEŠ I NASITIČEŠ SE. ČUVAJTE SE DA SE NE PREVARI SRCE VAŠE I NE ODMETNETE SE PA DA POSLUŽITE DRUGIM BOGOVIMA I POKLONITE IM SE. DA SE NE BI PODIGAO NA VAS GNJEV GOSPODNI DA VAM ZATVORI NEBO DA NE BUDE DAŽDA, TE DA ZEMLJA NE DADNE RODA SVOJEGA. DA SE NE IZGUBITE, BRZO, SA LICA ZEMLJE DOBRE, KOJU VAM GOSPOD DAJE. STAVITE OVE MOJE RIJEČI U SRCE SVOJE, U DUŠU SVOJU, SVEUITE IH SEBI NA RUKU ZA ZNAK - I NEKA BUDU KAO POČEONICI MEĐU OČIMA VAŠIM. POUČITE SINOVE SVOJE GOVOREČI O NJIMA KADA SJEDIŠ KOD KUĆE SVOJE, NA PUTU. KAD LIJEŽEŠ I KAD USTAJEŠ. NAPIŠI IH NA DOVRATCIMA DOMA SVOJEGA I NA VRATIMA SVOJIM. - DA BI SE UMNOŽILI DANI VAŠI I DANI SINOVA VAŠIH U ZEMLJI ZA KOJU SE ZAKLE GOSPOD OČIMA VAŠIM DA ČE IM JE DATI DOKLE JE NEBA NAD ZEMLJOM.

ויאמר יהנה אלימשה לאמר: דבר אליבני ישראל ואמרת אלם ועשו להם ציצת עליכנפי בגדיהם לדרתם ונתנו עליציצת כנפך פתיל תכלת: והנה לכם לציצת וראיתם אלו ויזכרתם אתיכלימצות יהנה ועשיתם אתם ולא תאורו אתרי לבכם ואתרי עיניכם אשר אתם זנים אתריהם: למען תזכרו ועשיתם אתיכלימצותי והייתם קדושים לאלהיכם: אני יהנה אלהיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלהים אני יהנה אלהיכם:

VAJOMER ADONAJ EL MOŠE LEMOR: DABER EL BENE JISRAEL VEAMARTA ALEEM, VEASU LAEM CICIT AL KANFE BIGDEEM LEDOROTAM. VENATENU AL CICIT AKANAF, PETIL TEHELET. VEAJA LAHEM LECICIT, URITEM OTO UZHARTEM ET KOL MICVOT ADONAJ - VAASITEM OTAM. - VELO TATURU AHARE LEVAVHEM, VAAHARE ENEHEM, AŠER ATEM ZONIM AHAREEM. - LEMAAN TIZKERU VAASITEM ET KOL MICVOTAJ, VIJITEM KEDOŠIM LELOEHM. ANI ADONAJ ELOEHM, AŠER OCETI ETHEM MEEREC MICRAJIM, LIJOT LAHEM LELOIM. ANI ADONAJ ELOEHM.

I REČE GOSPOD MOJSIJU, GOVOREČI: GOVORI SINOVIMA IZRAELOVIM I RECI IM NEKA SI NAPRAVE RESE NA ČOŠKOVIMA ODJEČE SVOJE ZA SVA POKOLJENJA, I NEKA STAVE NA RESE VRPCU PLAVU. NEKA VAM BUDU RESE DA SE, VIDJEVŠI IH, SJETITE SVIH ZAPOVIJEDI GOSPODNIH I DA IH SPROVEDETE U DJELO. - A NE DA SE PONESETE ZA SRCIMA SVOJIM I ZA OČIMA SVOJIM, ZA KOJIMA IDUČI ČINITE PRELJUBU. DA BI SE SJEO ALI I SPROVELI U DJELO SVE MOJE ZAPOVIJEDI, I DA BI STE BILI SVETI BOGU SVOJEMU. JA SAM GOSPOD, BOG VAŠ, KOJI SAM VAS IZVEO IZ ZEMLJE EGIPATSKE DA VAM BUDEM BOG. JA SAM GOSPOD BOG VAŠ.

hazan: JEE ŠEME RABA MEVARAH LEALAM ULALME ALMAJA, JITBARAH, VEJIŠTABAH, VEJITPAAR, VEJITROMAM, VEJITNASE, VEJITADAR, VEJITALE VEJITALAL ŠEME DEKUDŠA, BERIH U.

svi: AMEN!

hazan: LEELA MIN KOL BIRHATA, ŠIRATA, VETUŠBEHATA VENEHEMATA DAAMIRAN BEALMA. - VEIMRU: AMEN!

svi: AMEN!

'AMIDA (STOJEĆA MOLITVA)

'Amida se moli stoječki, sastavljenih nogu (kao u stroju) i lica okrenutog prema istoku (Jerusalimu - odn. Hramu). U večernjoj molitvi *hazan* se ne vraća na 'Amida nakon bezglasnog čitanja, nego odmah prelazi na Kadiš titkabal.

ADONAJ, SEFATAJ TIFTAH - UFI JAGID TEILATEHA.

Ovde se pokloni.

BARUH ATA, ADONAJ, ELOENU, VEELOE AVOTENU - ELOE AVRAAM, ELOE JICHAK VELOE JAAKOV. AEL AGADOL, AGIBOR VEANORA, EL ELJON, GOMEL HASADIM TOVIM. KONE AKOL - VEZOHER HASDE AVOT; UMEVI GOEL LIVNE VENEEM. MELEH RAHAMAN, UMOŠIJA UMAGEN.

Ovde se pokloni.

BARUH ATA, ADONAJ, MAGEN AVRAAM.

GOSPODE, USNE MOJA OTVORI - I USTA ĆE MOJA KAZIVATI HVALU TVOJU.

Ovde se pokloni.

BLAGOSLOVEN SI TI, GOSPODE, BOŽE NAŠ I BOŽE OTACA NAŠIH - BOŽE AVRAAMA, BOŽE ISAKA I BOŽE JAAKOVA. BOŽE VELIKI, MOĆNI I STRAŠNI. UZVIŠENI BOŽE, DODROČINITELJU, SVE TI PRIPADA - A TI SE SJEČAŠ PRAVDE OTAČKE I DOVODIŠ SPASITELJA SINOVI MA SINOVA NJIHOVIH. KRALJU MILOSRDNI, SPASITELJU I ZAŠTITO.

Ovde se pokloni.

BLAGOSLOVEN SI TI, GOSPODE, ŠTITE AVRAAMOV.

ATA GIBOR, LEOLAM, ADONAJ, MEHAJE METIM. ATA RAV LEOŠIA.

MEŠIV ARUAH UMORID AGEŠEM.

MEHALKEL HAJIM BEHESED, MEHAJE METIM BERAHAMIM RABIM. ROFE HOLIM, VESOMEH NOFELIM, UMATIR ASURIM, UMKAJEM EMUNATO LIŠENE AFAR. MI HAMOHA, BAAL GEVUROT, UMI DOME LAH, MELEH, MEMIT UMHAJE? VENEEMAN ATA LEAHAJOT METIM.

BARUH ATA, ADONAJ, MEHAJE AMETIM.

MOĆAN SI, ZAUVLJEK, GOSPODE. TI OŽIVLJAVŠ MRTVE. VELIK SI SPASENJEM. TI OBRČEŠ VJETAR I DAJEŠ DAŽD.

DOBROTOM PREHRANJUJEŠ ŽIVE, VELIKIM MILOSRĐEM OŽIVLJAVŠ MRTVE, LIJEČIŠ BOLESNE I PODIŽEŠ POSRNULE, OSLOBAĐAŠ SUŽNJE I DRŽIŠ OBEĆANJE ONIMA ŠTO U PRAHU SPAVAJU. KO JE KAO TI, GOSPODARU MOĆI, I KO TI JE SLIČAN, KRALJU, KOJI DARUJEŠ SMRT I ŽIVOT? TI SI VJERAN DA PODIGNEŠ MRTVE.

העם : אָמֵן!

AŠKIVENU, ADONAJ ELOENU LEŠALOM, VEAAMIDENU, LEHAJIM ULŠALOM. UFROS ALENU SUKAT ŠELOMEHA, VETAKENENU BEECA TOVA MILEFANEHA. VEAGEN BAADENU - VEŠOMERENU, VEACILENU MIKOL DAVAR RA UMIPAHAD LAJLA, UŠVOR SATAN MILEFANENU UMEAHARENU, UŠMOR CETENU UVOENU - KI ŠOMERENU UMACILENU ATA. UVECEL KENAFEHA TASTIRENU - KADAVAR ŠENEEMAR: INE LO JANUM VELO JIŠAN ŠOMER JISRAEL. BARUH ŠOMER AMO JISRAEL LAAD. BARUH ADONAJ LEOLAM - AMEN VEAMEN! JIMLOH ADONAJ LEOLAM - AMEN VEAMEN! VAJAR KOL AAM - VAJIPLU AL PENEEM VAJOMERU: ADONAJ U AEOLOIM! ADONAJ U AEOLOIM! BARUH ŠEM KEVODO LEOLAM. VIMALE KEVOD ADONAJ KOL AAREC. BARUH ADONAJ BAJOM, BARUH ADONAJ BALAJLA. BARUH ADONAJ BABOKER, BARUH ADONAJ BAEREV. BARUH ADONAJ BEŠOHBENU, BARUH ADONAJ BEKUMENU. AEL AŠER BEJADO NAFŠOT AHAJIM VEAMETIM - AŠER BEJADO NEFEŠ KOL HAJ, VERUAH KOL BASAR IŠ - BEJADEHA AFKID RUHI, PADITA OTI ADONAJ EL EMET. JIRU ENENU, VEJISMAH LIBENU VETAGEL NAFŠENU BIŠUATEHA - BEEMOR LECLION MALAH ELOAJIH. ADONAJ MELEH, ADONAJ MALAH, ADONAJ JIMLOH LEOLAM VAED. BARUH ATA ADONAJ, AMOLEH BIHVODO, HAJ VEKAJAM - TAMID JIMLOH LEOLAM VAED. - AMEN!

Narod: AMEN!

Uspavaj nas, Gospode Bože naš, u miru, i podigni nas u život i mir. Razastru nad nama šator mira svojega, i ispravi nas pred sobom savjetom dobrim. Štiti nas, čuvaj nas - i spasi nas svake stvari zle i straha noćnoga. Otjeraj i ukloni Sotonu ispred nas i iza nas, čuvaj izlazak naš i ulazak - jer Čuvar i Izbavitelj naš jesi Ti - i pod sjen krila svojih zakrili nas - kao što je rečeno: "Jer ne drijema i ne spava Čuvar Izraelov. Blagosloven koji čuva narod svoj Izraela zauvijek. - Amen! Blagosloven Gospod - Amen, Amen! Neka Gospod kraljuje zauvijek - Amen, Amen! I vidje sav narod, i padoše ničice, i rekoše: Gospod je Bog, Gospod je Bog. Neka je blagosloveno ime Njegovo zauvijek. I ispuniće slava Gospodnja svu zemlju. Neka je blagosloven Bog danju, neka je blagosloven Bog noću. Neka je blagosloven Bog ujutru, neka je blagosloven Bog uveče. Neka je blagosloven Bog kad liježemo, neka je blagosloven Bog kad ustajemo. Bože u čijoj su ruci duše živih i duše mrtvih, u čijoj je ruci duša sveg živog - i duh svakog čovjeka. U ruke ću Tvoje predati duh svoj. Iskupio si me Gospode Bože Istiniti. Neka vide oči naše, neka se obraduje srce naše, i neka se uzveseli duša naša spasenjem Tvojim - kad kažeš Cionu: Bog Tvoj nek kraljuje. Gospod je Kralj, Gospod je kraljevao, i Gospod će kraljevati zauvijek. Blagosloven si Ti Gospode koji kraljuješ u slavi svojoj, Živi i Vječni, zauvijek kraljuj zauvijek. - Amen!

Narod: AMEN!

HACI KADIŠ

hazan: JITGADAL VEJITKADAŠ ŠEME RABA!

svi: AMEN!

hazan: BEALMA DIVERA HIRUTE, VEJAMLIH MALHUTE, VEJACMAH PURKANE VIKAREV MEŠIHE.

svi: AMEN!

hazan: BEHAJEHON, UVJOMEHON UVHAJE DEHOL BET JISRAEL, BAAGALA, UVIZMAN KARIV. -VEIMRU: AMEN!

svi: AMEN! JEE ŠEME RABA MEVARAH LEALAM ULALME ALMAJA...

VIDI BIJEDU NAŠU. TI BIJ BITKU NAŠU, I UBRZO NAS OTKUPI POTPUNIM OTKUPLJENJEM.
- JER SNAŽAN OTKUPITELJ JESI TI. BLAGOSLOVEN SI TI, GOSPODE, OTKUPITELJU
IZRAELA.

REFAENU, ADONAJ ELOENU - VENERAPE; OŠIJENU - VENIVAŠEA. VEAAL REFUA
ŠELEMA LEHOL TAHALUENU - KI EL ROFE RAHMAN VENEEMAN ATA.
BARUH ATA, ADONAJ, ROFE HOLE AMO JISRAEL.

IZLJEČI NAS, GOSPODE, BOŽE NAŠ - I BIĆEMO ZDRAVI. SPASI NAS, I BIĆEMO SPAŠENI.
POŠALJI POTPUNO IZLJEČENJE ZA SVE BOLJKE NAŠE - JER BOG I LJEKAR MILOSRDAN I
VJERAN JESI TI. BLAGOSLOVEN SI TI, GOSPODE, KOJI LIJEČIŠ BOLNE NARODA SVOG
IZRAELA.

BARHENU, ADONAJ, ELOENU, BEHOL MAASE JADENU - UVAREH ET ŠENATENU
VETEN TAL UMATAR AL PENE AADAMA. VESAVA ET AOLAM KULO MITUVAH,
VERAVE PENE TEVEL MEOŠER MATNOT JADEHA. VEŠAMERA VEACILA, ADONAJ
ELOENU, ET AŠANA AZOT, VEET KOL MINE TEVUATA MIKOL MINE MAŠHIT, UMIKOL
MINE PURANUT. VETEN LA AHARIT VETIKVA, VESOVA, VEŠALOM UVRAHA -
KAŠANIM ATOVOT. BARUH ATA, ADONAJ, MEVAREH AŠANIM.

BLAGOSLOVI NAS, GOSPODE, BOŽE NAŠ, U SVAKOM DJELU RUKU NAŠIH - I BLAGOSLOVI
GODINU NAŠU - I DAJ ROŠU I DAŽD ŠIROM ZEMLJE, I NASITI SVIJET CIJELI DOBROTOM
TVOJOM, I NAPOJ LICE ŽIVOG SVIJETA IZ BOGATSTA DAROVA RUKU TVOJIH. ČUVAJ I
IZBAVI, GOSPODE, BOŽE NAŠ, GODINU OVU I SVE VRSTE NJENIH PRINOSA OD SVAKE
VRSTE ŠTETEOČINE I OD SIROMAŠTVA SVAKOG. I DAJ JOJ POŠLJEDAK I NADU, SITOST,
MIR I BLAGOSLOV KAO ZA DOBRIH GODINA.

BLAGOSLOVEN SI TI, GOSPODE, KOJI BLAGOSILJAŠ GODINE.

TEKA BEŠOFAR GADOL LEHERUTENU, VESA NES LEKABEC GALUJOTENU.
VEKABECENU JAHAD, MEERA, MEARBA KANFOT AAREC - LEARCENU.
BARUH ATA, ADONAJ, MEKABEC NIDHE AMO JISRAEL.

ZATRUBI U VELIKI ŠOFAR, SLOBODE NAŠE RADI. PODIGNI ZASTAVU POD KOJOM ČEŠ
SAKUPITI IZGNANIKE NAŠE. SKUPI NAS ZAJEDNO, BRZO, SA SVA ČETIRI KRAJA
ZEMALJSKA - U ZEMLJU NAŠU. BLAGOSLOVEN SI TI, GOSPODE, KOJI SAKUPLJAŠ
ODBAČENE, NAROD SVOJ IZRAELA.

AŠIVA ŠOFETENU KEVARIŠONA, VEJOACENU KEVATEHILA. VEASER MIMENU JAGON
VEANAHA. UMLOH ALENU ATA, ADONAJ, LEVADEHA - BERAHAMIM, BECEDEK
UVMİŠPAT.

BARUH ATA, ADONAJ, OEV CEDAKA UMIŠPAT.

VRATI NAM SUDIJE NAŠE, KAO SPOČETKA, I SAVJETNIKE NAŠE, KAO SPRVA. UKLONI OD
NAS TEGOBU I UZDISANJE. ZACARI SE NAD NAMA TI, GOSPODE, JEDINI, MILOSRĐEM,
PRAVDOM I SUDOM.

BLAGOSLOVEN SI TI, GOSPODE, KOJI VOLIŠ PRAVDU I SUD.

LAMEŠUMADIM AL TEI TIKVA; VEHOL AMINIM KEREĞA JOVEDU, UMALHUT ZADON
TAAKOR VETIŠBOR MEERA VEJAMENU.

BLAGOSLOVEN SI TI, GOSPODE, KOJI PODIŽEŠ MRTVE.

ATA KADOŠ, VEŠIMHA KADOŠ, UKDOŠIM BEHOL JOM JEALELUHA. - SELA! BARUH
ATA, ADONAJ, AEL AKADOŠ.

TI SI SVET, IME TI JE SVETO I SVETI TVOJI SVAKI DAN TE SLAVE. - SELA! BLAGOSLOVEN SI
TI, GOSPODE, BOŽE SVETI.

ATA HONEN LEADAM DAAT, UMLAMED LEENOŠ BINA.

O izlasku Šabata, ubacuje se u ovaj blagoslov avdala.

(Ako neko zaboravi da je kaže ne mora se vraćati na početak.):

ATA HONEN LEADAM DAAT, UMLAMED LEENOŠ BINA, VEATA IVDALTA BEN KODEŠ
LEHOL, UVEN OR LEHOŠEH, UVEN JISRAEL LAGOJIM, UVEN JOM AŠEVII LEŠEŠET
JEME AMAASE. - KEŠEM ŠEIVDALTA BEN KODEŠLEHOL - KAH PADENU VEACILENU
MIKOL MINE MAŠHIT UMIKOL MINE PURANUT AMITRAGŠOT LAVO BAOLAM,
VEŠOMERENU MIN AKOL.

VEHONENU MEITEHA DEA, BINA VEASKEL. BARUH ATA, ADONAJ, HONEN ADAAT.

TI DARUJEŠ ČOVJEKA SPOZNAJOM I PODUČAVAŠ ČOVJEKA RAZUMU.

O izlasku Šabata ubacuje se u ovaj blagoslov avdala. (Ako neko zaboravi da je kaže ne mora se
vraćati na početak.):

TI DARUJEŠ ČOVJEKA SPOZNAJOM I PODUČAVAŠ ČOVJEKA RAZUMU. TI SI UČINIO
RAZLIKU IZMEĐU SVETOG I PROFANOG, IZMEĐU SVJETLOSTI I MRAKA, IZMEĐU IZRAELA
I NARODA I IZMEĐU DANA SEDMOGA I ŠEST DANA RADNIH. - KAO ŠTO SI UČINIO RAZLIKU
IZMEĐU SVETOG I NESVETOG - TAKO NAS IZBAVI I SPASI OD SVAKE VRSTE ŠTETOČINA I
SVAKE VRSTE BIJEDE KOJA PREDSTOJI SVIJETU, I OD SVEGA NAS SAČUVAJ.

DARUJ NAS ZNANJEM, RAZUMIJEVANJEM I PROSVEĆENOŠĆU.

BLAGOSLOVEN SI TI, GOSPODE, KOJI DARUJEŠ SPOZNAJU.

AŠIVENU, AVINU, LETORATEHA, VEKAREVENU, MALKENU, LAAVODATEHA.
VEHAZIRENU VITŠUVA ŠELEMA LEFANEHA.

BARUH ATA, ADONAJ, AROCE BITŠUVA.

VRATI NAS, OČE NAŠ, TORI SVOJ. PRIBLIŽI NAS, KRALJU NAŠ, SLUŽBI SVOJ. VRATI
NAS U POTPUNO POKAJANJE PRED LICEM TVOJIM. BLAGOSLOVEN SI TI, GOSPODE, KOJI
ZELIŠ POKAJANJE.

SELAH LANU, AVINU - KI HATANU. MEHOL LANU, MALKENU - KI FAŠANU. KI EL
TOV VESALAH ATA.

BARUH ATA, ADONAJ, HANUN, AMARBE LISLOAH.

OPROSTI NAM, OČE NAŠ, JER POGRIJEŠISMO. OPROSTI NAM, KRALJU NAŠ, JER
PRESTUPISMO. JER DOBAR BOG, KOJI PRAŠTA, JESI TI. BLAGOSLOVEN SI TI, GOSPODE
MILOSRDNI, KOJI MNOGO PRAŠTAŠ.

REE BEONJENU; VERIVA RIVENU; UMEERA GOALENU GEULA ŠELEMA. - KI EL GOEL
HAZAK ATA. BARUH ATA, ADONAJ, GOEL JISRAEL.

RECE ADONAJ, ELOENU, BEAMEHA JISRAEL, ULITFILATAM ŠEE. VEAŠEV AAVODA EL DEVIR BETEHA, VEIŠE JISRAEL, UTFILATAM, MEERA, BEAAVA, TEKABEL BERACON. UTEI LERACON, TAMID, AVODAT JISRAEL AMEHA.

VETIRCENU, VETEHEZENA ENENU BEŠUVEHA LENAWEHA LECJION, BERAHAMIM KEMEAZ. BARUH ATA, ADONAJ, AMAHAZIR ŠEHINATO LECJION.

NEKA BI BIO, GOSPODE, BOŽE NAŠ, NAROD TVOJ IZRAELA PO VOLJI TVOJOJ. PRIMI NJIHOVE MOLITVE I POVRATI SLUŽBU SVOJU STANU DOMA SVOJEGA. VATRE (ŽRTVE) IZRAELA I MOLITVE NJIHOVE, BRZO, S LJUBAVLJU, PRIMI RADO. I NEKA BI SLUŽBA NARODA TVOJEGA IZRAELA UVIJEK BILA PO VOLJI TVOJOJ.

I ZAŽELI NAS. NEKA VIDE OČI NAŠE POVRATAK TVOJ U OAZU TVOJU CION, U MILOSRĐU KAO OD ONDA.

BLAGOSLOVEN SI TI, GOSPODE, KOJI VRAĆAŠ OČIGLEDNOST PRISUTNOSTI TVOJE NA SION.

Ovde se pokloni.

MODIM ANAHNU LAH, ŠEATA U ADONAJ, ELOENU, CUR HAJENU UMAGEN JIŠENU. - ATA U LEDOR VADOR. NODE LEHA, UNESAPER TEILATEHA, AL HAJENU AMESURIM BEJADEHA, VEAL NIŠMOTENU APEKUDOT LAH, VEAL NISEHA VENIFLEOTEHA ŠEBEHOL ET VAET:

NA PURIM DODAJE SE OVDJE:

(Ako neko propusti kazati ovaj dodatak ne mora se vraćati na početak.)

Al anisim, veal agevurot, veal atešurot, šeasita imanu veim avotenu, bajamim aem, bazeman aze. Bime Mordehaj veEster, kešeamad Aman ara al ameha Bet Jisrael uvikeš leašmid, laarog, ulabed et kol aJevudim, minaar vead zaken, taf venašim, bejom ehad - ušlalam lavoz. Veata, berahameha arabim, amadta laem beet caratam, vedanta et dinam, veravta et rivam, venakamta et nikmatam, veafarta et acato, vekilkalta et mahašavto, vaaševota lo gemulo berošo, vetalu oto, vet banav, al aec. Veasita leha šem gadol beolameha uleameha Jisrael asita fele venisim. Kešem šeasita imahem pele venisim - kah ase imanu nisim ugvurot baet uvaona azot.

ATOV, KI LO HALU RAHAMEHA, AMERAHEM, KI LO TAMU HASADEHA. - KOL AHAJIM JEALELU ET ŠIMHA AGADOL KI TOV AEL ATOV.

Ovde se pokloni.

BARUH ATA, ADONAJ, ATOV ŠIMHA ULEHA NAE LEODOT.

Ovde se pokloni.

ZAHVALNI SMO PRED TOBOM ŠTO SI TI BOG NAŠ, STIJENA ŽIVOTA NAŠIH. I ŠTIT SPASENJA NAŠEGA TI SI SA KOLJENA NA KOLJENO. ZAHVALJIVAĆEMO TI I KAZIVATI VELIČINE TVOJE, ZBOG ŽIVOTA NAŠIH, U TVOJU RUKU PREDANIH; ZBOG DUŠA NAŠIH TEBI POVJERENIH; ZA ČUDA TVOJA I ČUDESA TVOJA ŠTO SU SVAKI DAN SA NAMA:

NA PURIM DODAJE SE OVDJE:

(Ako neko propusti kazati ovaj dodatak ne mora se vraćati na početak.)

Za čuda, za junaštva i izbavljenje koja si učinio ocima našim i nama u dane one, u vrijeme ovo. U vrijeme Mordehaja i Ester, kad ustade zli Aman, na narod Tvoj Dom Izraela i htjede istrijebiti, ubiti i zatriti sve Jevreje - od mladića do starca, djecu i žene, sve u jedan dan, i htjede ih postidjeti. No, Ti, u svome prevelikom milosrđu, stade uz njih u dan nevolje njihove, sudi parbu njihovu, raspravi parnicu njihovu, osveti osvetu njihovu, obrnu savjet njegov i pokvari zamisao njegovu, obrnuo rađenje njegovu na glavu njegovu - te objesiše njega i sinove njegove na drvo. I učinio si sebi veliko ime u svijetu svom - a narodu svome Izraelu učinio si čuda i čudesa. Kao što si s njima učinio čudesa - tako učini i s nama čudesa i junaštva u vrijeme i u doba ovo.

DOBRI, ČIJEM MILOSRĐU NEMA KRAJA, MILOSRDNI ČIJA DOBROTA NIKAD NE PRESTAJE JESI TI, SVE ŽIVO NEKA SLAVI TVOJE VELIKO IME JER SI DOBAR DOBRI BOŽE

BARUH ATA, ADONAJ, ŠOVER OJEVIM UMAHNIA ZEDIM.

ZA OTPADNIKE NEK NE BUDE NADE, I SVI (JEVREJI) KOJI NE VJERUJU U TORU TVOJU U TRENU NEKA PROPADNU, A CARSTVO ZLA IŠČUPAJ I SLOMIJ BRZO, U DANE NAŠE. BLAGOSLOVEN SI TI, GOSPODE, KOJI LOMIŠ NEPRIJATELJE I PONIŽAVAŠ OHOLE.

AL ACADIKIM, VEAL AHASIDIM, VEAL GERE ACEDEK, VEAL ŠEERIT AMEHA BET JISRAEL JEMU NA RAHAMEHA ADONAJ, ELOENU. VETEN SAHAR TOV LEHOL ABOTEHIM BEŠIMHA BEEMET, VESIM HELKENU IMAEM LEOLAM - LO NEVOŠ - KI VEŠIMHA BATAHNU, VELIŠUATEHA NIŠANENU.

BARUH ATA, ADONAJ, MIŠAN UMIVTAH LACADIKIM.

A NA PRAVEDNE, NA POBOŽNE, NA PRAVEDNE PRIDOŠLICE I NA OSTATAK NARODA SVOJEGA IZRAELA NEKA SE IZLJE MILOSRĐE TVOJE, GOSPODE, BOŽE NAŠ. DAJ NAGRADU DOBRU ONIMA KOJI SE, UISTINU, UZDAJU U IME TVOJE - I DAJ DA DIO NAŠ UVIJEK BUDE S NJIMA. NEKA SE NE POSTIDIMO, JER U TVOJE SE IME UZDASMO - I NA TVOJE SPASENJE SE OSLOINISMO.

BLAGOSLOVEN SI TI, GOSPODE, UZDANICO I OSLOINČE PRAVEDNIKA.

TIŠKON BETOH JERUŠALAJIM IREHA, KAAŠER DIBARTA. UVNE OTA, BINJAN OLAM, BIMEERA VEJAMENU.

BARUH ATA, ADONAJ, BONE JERUŠALAJIM.

STOLUJ U GRADU SVOME JERUSALIMU, KAO ŠTO SI OBEĆAO - I IZGRADI GA U GRADJEVINU NEPROLAZNU, BRZO I U DANE NAŠE.

BLAGOSLOVEN SI TI, GOSPODE, KOJI GRADIŠ JERUSALIM.

ET CEMAH DAVID MEERA TACMAH - VEKARNO TARUM BIŠUATEHA. BARUH ATA, ADONAJ, MACMAH KEREN JEŠUA.

UČINI DA KORIJEN DAVIDA UBRZO ISKLJIA. - ROG NJEGOV NEKA SE PODIGNE SPASENJEM TVOJIM.

BLAGOSLOVEN SI TI, GOSPODE, KOJI POSPJEŠUJEŠ ROG SPASENJA.

ŠEMA KOLENU, ADONAJ, ELOENU, HUS VERAHEM ALENU - VEKABEL BERAHAMIM UVRAČON ET TEFILATENU. MILEFANEHA, MALKENU, REKAM, AL TEŠIVENU. KI ATA ŠOMEA TEFILAT KOL PE.

BARUH ATA, ADONAJ, ŠOMEA TEFILA.

ČUJ GLAS NAŠ, GOSPODE, BOŽE NAŠ, SMILUJ SE NA NAS I PRIMI S MILOSRĐEM I LJUBAVLJU MOLITVE NAŠE. ISPRED LICA TVOJEGA, KRALJU NAŠ, PRAZNE NAS NE VRATI. JER TI ČUJEŠ MOLITVU SVAKIH USTA.

BLAGOSLOVEN SI TI, GOSPODE, KOJI SLUŠAŠ MOLITVE.

hazan: TITKABAL CELOTANA UVAUTANA IM CELOTON UVAUTON DEHOL BET JISRAEL
KODAM AVUNA DEVIŠMAJA VEARA. - VEIMRU: AMEN!

svi: AMEN!

hazan: JEE ŠELAMA RABA MIN ŠE MAJA, HAJIM VESAVA, VIŠUA VENEHAMA,
VEŠEZAVA URFUA UGULA, USLIHA VEHAPARA, VEREVAH VEACALA LANU,
UVLHOL AMO JISRAEL. - VEIMRU: AMEN!

svi: AMEN!

KERIJAT A-MEGILA

ČITANJE KNJIGE O ESTERI

Poslije *kadiša* prelazi se na čitanje *Megilat Ester* (Knjige o Esteri), prije čega se izgovaraju sljedeći blagoslovi:

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם, אשר קדשנו במצותיו וצונו על מקרא מגילה.

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם, שעשה נסים לאבותינו בימים ההם בזמן הזה.

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם, שהקטנו וקטנו והגדלנו וצונו להגיד.

BARUH ATA ADONAJ, ELOENU MELEH AOLAM, AŠER KIDEŠANU BEMICVOTAV
VECIVANU AL MIKRA MEGILA.

BARUH ATA ADONAJ, ELOENU MELEH AOLAM, ŠEASA NISIM LAAVOTENU
BAJAMIM AEM BAZEMAN AZE.

BARUH ATA ADONAJ, ELOENU MELEH AOLAM, ŠEEHAYANU VEKIYEMANU
VEIGIJANU LAZEMAN AZE.

Blagosloven si Ti, Gospode, Bože naš, Kralju svijeta, koji si nas posvetio svojim
zapovjedima - i zapovjedio nam čitanje *megila*.

Blagosloven si Ti, Gospode, Bože naš, Kralju svijeta, koji si učinio ;udesu ocima našim
u dabe one, a u vrijeme ovo.

Blagosloven si Ti, Gospode, Bože naš, Kralju svijeta, koji si nas poživio i održao i dpevo do
ovog trenutka.

Ovde se pokloni.

BLAGOSLOVEN SI TI, GOSPODE, DOBRI JE IME TVOJE, I TEBE JE PODOBNO HVALITI.

SIM ŠALOM, TOVA UVRAHA; HEN, VAHESED, VERAHAMIM, ALENU, VEAL JISRAEL
AMEHA. UVAREHENU KULANU KEEHAD MIMÉOR PANEHA - KI MIMÉOR PANEHA
NATATA LANU, ADONAJ, ELOENU: TORA VEHAJIM, AAVA VAHESED, CEDAKA
VEŠALOM. VETOV BEENEHA LEVAREH ET AMEHA JISRAEL BEHOL ET BAŠALOM.

Ovde se pokloni i ostane se naklonjen do kraja blagoslova.

BARUH ATA, ADONAJ, AMEVAREH ET AMO JISRAEL BAŠALOM. - AMEN.

Po završetku molitve, ne uspravljajući se u potpunosti iz prethodnog poklona, klanja se na lijevo,
potom nadesno - prilikom čega se izgovaraju sljedeće riječi:

JIJU LERACON IMRE FI, VEEGJON LIBI LEFANEHA, ADONAJ, CURI, VEGOALI.

Još uvijek naklonjen molitelj pravi tri koraka unazad - i potom pada na lice.

IZLIJ MIR, DOBRO I BLAGOSLOV; MILINU MILOST I MILOSRDE; NA NAS, I NA NAROD SVOJ
IZRAELA. BLAGOSLOVI NAS KAO JEDNOGA SVJETLOŠĆU LICA SVOJEGA. - JER U SVJETLU
LICA SVOJEGA, GOSPODE, BOŽE NAŠ DAO SI NAM: TORU I ŽIVOT, LJUBAV I MILOST,
PRAVDU I MIR. NEKA BI BILO DOBRO U OČIMA TVOJIM DA U SVAKO VRIJEME
BLAGOSLOVIŠ NAROD SVOJ IZRAELA MIROM.

Ovde se pokloni - i ostane se naklonjen do kraja blagoslova.

BLAGOSLOVEN SI TI, GOSPODE, KOJI BLAGOSILJAŠ NAROD SVOJ IZRAELA MIROM. -
AMEN!

Po završetku molitve, ne uspravljajući se u potpunosti iz prethodnog poklona, klanja se na lijevo,
potom nadesno - prilikom čega se izgovaraju sljedeće riječi:

NEKA BI BILE RIJEČI USTA MOJIH I POMISLI SRCA MOJEGA PO VOLJI TVOJOJ, GOSPODE,
STIJENO MOJA I IZBAVITELJU.

Još uvijek naklonjen molitelj pravi tri koraka unazad - i potom pada na lice.

KADIŠ TITKABAL

hazan: JITGADAL VEJITKADAŠ ŠEME RABA!

svi: AMEN!

hazan: BEALMA DIVERA HIRUTE, VEJAMLIH MALHUTE, VEJACMAH PURKANE
VIKAREV MEŠIHE.

svi: AMEN!

hazan: BEHAJEHON, UVJOMEHON UVHAJE DEHOL BET JISRAEL, BAAGALA, UVIZMAN
KARIV. -VEIMRU: AMEN!

svi: AMEN! JEE ŠEME RABA MEVARAH LEALAM ULALME ALMAJA, JITBARAH
VEJİSTABAH...

hazan: JEE ŠEME RABA MEVARAH LEALAM ULALME ALMAJA, JITBARAH, VEJİO
TABAH, VEJITPAAR, VEJITROMAM, VEJITNASE, VEJITADAR, VEJITALE VEJITALAL
ŠEME DEKUDŠA, BERIH U.

svi: AMEN!

hazan: LEELA MIN KOL BIRHATA, ŠIRATA, VETUŠBEHATA VENEHEMATA
DAAMIRAN BEALMA. - VEIMRU: AMEN!

svi: AMEN!

i knezovima ljepotu njezinu, jer lijepa
bijaše na viđenje.

קייטובת מרצה היא:

Да доведу Вашти, царицу му;
ту пред цара, са све круном царском,
да покаже народом и кнезом
сву љепоту њезину замамну,
јер бијаше лијепа на виђење.

А пије се из сасуда златних,
ајде златних – него једнократних,
изобиље царског вина рујног,
к'о што може кад је хазна царска.

- 12 I odbi carica Vašti da dođe, po riječi
carevoj, koju joj [posla] po evnusima; i
rasrdi se car veoma, i gnjev njegov
gorijaše u njemu.

יבי ותמאן המלכה ושתה לבוא בדבר המלך
אשר בגד הסריסים ויקצה המלך מאד
ותמתו בערה בו:

Али одби тад царица Вашти,
не хтје доћи по ријечи царевој,
по евнус'ма, што јој бјеше рек'о.
Расрди се царе наопако,
гњев се његов разгори у њему.

- 13 I reče car mudracima ljetopiscima, jer
tako radi car pred svima koji znaju
zakon i sud,

יג ויאמר המלך לחכמים ודעו העתים כי כן
דבר המלך לפני קל-ידעי גת נדיון:

Цар с'обрати својим мудрацима,
што познају историју свијета;
обрати се царе и зналцима,
стубовима суда и закона,

- 14 A najbliži njemu bjehu: Karšena, Šetar,
Admata, Taršiš, Meres, Marsena [i]
Memuhan - sedmorica kneževa
persijskih i midskih, koji gledaju lice
carevo i sjede na prvim mjestima u
carstvu.

יד והקרב אליו כרשנא שתה אדמתא תרשיש
מרס מרסנא ממוכן שבעת שרי א פרס
ומזי ראי פגני המלך הושבים ראשנה
במלקות:

А најближи њему ти бијаху:
кнез Каршена, Шетар и Адмата,
к'о и Таршиш, Мерес и Марсена,
и повр' њих кнеже Мемухане,
седморица кнежева персијских,

- 8 I piće po običaju, bez prisile - jer tako
je zapovjedio car svoj sviti doma
svojega, da svako čini prema svojoj
volji.

ח והשתיה כדת אין אגס כייכן ו יסד המלך
על כלי-רב ביתו לעשות כרצון
איש-ואיש:

А пиће је сваком без присиле,
како царе бјеше наредио,
васколикој свити свога дома,
да свак чини како га је воља.

- 9 A i Vašti, carica, učini gozbu za žene, u
dvoru carskome cara Ahašveroša.

ט גם ושתה המלכה עשתה משתה נשים בית
המלכות אשר למלך אחשוורוש:

Гозбу чини и Вашти царица,
гозбу женску, а у двору царском,
којино је Ахашверош цара.

- 10 A u dan sedmi, kad se razveseli srce
carevo od vina, reče Meumanu, Bizti,
Harvoni, Bigti, Avagti, Zetaru i
Karkasu - sedmorici evnuha koji služe
pred licem cara Ahašveroša...

י ביום השביעי קטוב לב-המלך בגין אמר
למהומן בזמא חרבונא בגתא ואבגתא זתר
וכרס שבעת הסריסים המשורתים
את-פגני המלך אחשוורוש:

Дана седмог, кад се обвесели
срце цару од доброга вина,
Меуману, Бизти и Харвони,
Бигти збори царе и Авагти,
ко Зетару и оном Каркасу,
седморици својијех евнуха,
који служе пред царевим лицем...

- 11 Da dovedu Vašti, caricu, pred cara sa
krunom carskom - da pokaže narodima

יא להביא את-ושתה המלכה לפני המלך בכתר
מלכות להראות העמים והשרים את-יפה

da царицу Вашти му доведу,
а она ти слободно не дође.

- 18 I reći će danas kneginje persijske i midske, koje su čule stvar caričinu, [tako] svim knezovima carevim - [i biće] mnogo omalovažavanja i bjesa.

Па ће рећи данас све кнегиње,
што персијске, а што ли мидијске,
што су чуле за ствар царичину,
свим кнезов'ма царевима исто,
на ће бити срамоте и бјеса.

- 19 Ako se dopada caru, neka izađe riječ carska od njega, i neka se upiše u zakone persijske i midske, da se ne prekrši - da ne izađe Vašti pred cara Ahašveroša, a carstvo njezino neka dadne car drugoj - bojljoj od nje.

Ако би се цару допало,
нек изађе ријеч царска од њега,
нек се пише у закон персијски,
у персијски и закон мидијски,
по уредби царској непролазној,
да не ступи Вашти никад више
а пред лице Ахашверош цара,
а њезино царство ти подари,
другој жени, бољој од ње, царе.

- 20 Pa kad se pročuje u svom carstvu njegovom, koje je veliko, riječ careva - sve će žene poštovati muževe svoje, od maloga do velikoga.

Кад се чује овај царски закон,
у цијелој царству његовој,
којено је царство превелико,
све ће жене цијенити мужеве,
од великих па до мужа малих.

што персијских а што ли мидијских,
што глеђаху у лице царево,
и сјеђаху први у царству му.

- 15 Šta bi se po zakonu trebalo učiniti s caricom Vašti što ne ispuni riječ carevu, [poslanu joj] po evnusima.

По закону коме да се чини,
са невјерном царицом ли Вашти,
што не сврши царскога указа,
што јој посла царе по евнус'ма?

- 16 I reče Memuhan pred carem i knezovima: Nije samo caru skrivila carica, nego svim knezovima i svim narodima, koji su po svim zemljama cara Ahašveroša...

Кнез Мемухан тад рече пред царем
и пред царским свијем кнезовима:
Није с' овде Вашти окријешила,
к'о царица о мужа јој цара,
него се је она окријешила
о све кнезе и о све народе,
којино су по свијем земљама
којим влада Ахашверош царе ...

- 17 Jer će se pročiti stvar caričina među svim ženama, pa će postati prezreni muževi njihovi u očima njihovim, jer će govoriti: car Ahašveroš reče da se dovede Vašti carica pred njega - i ne dođe...

Прочуће се ријеч царичина
међу свијем женама по царству,
да презрени буду им мужеве,
у очима редом њиховијем,
јер ће 'вако стати говорити:
цар бијаше Ахашверош рек'о,

А рекоше цару момци, слуге:
Да се тражи за цара ђевојка,
све дјевице изгледне и лијене.

- 3 I neka postavi car službenike po svim zemljama carstva svojega, da skupe sve djevojke djevice lijepa izgleda u Šušan prestonicu - u harem, pod ruku Ege evmuha carskoga, čuvara ženskoga, i neka im se dadnu potrebe za uljepšavanje...

Да постави царе службенике,
по земљама бутум царства свога,
да сакупе листом све ђевојке,
све дјевице изгледне и лијене,
а у Шушан, у град престоницу,
све у харем, а право у руке
Хадум-Еге чувара женскога,
и да им се дадну и потребе,
што им треба е би љепше биле,

- 4 A djevojka koja bi bila po volji caru neka caruje umjesto Vašti. I bi po volji caru, i učini tako.

А ђевојка која би се смиле,
господару нашему и цару,
нек царује а умјесто Вашти.
И би добра у очима цара,
ријеч ова, па је и учиње.

- 5 Čovjek Jevrejin bješe u Šušanu prestonici, po imenu Mordehaj, sin Jaira, sina Šimijevog, sina Kiševog, od plemena Benjaminovog.

А Јудејац ту бијаше један,
у Шушану, а у престоници,

- 21 I bi po volji caru i kneževima, i učini car po riječi Memuhanovoj.

Ствар бје добра у очима царским,
и у оч'ма царскијех кнезова,
и учиње цар по оној ријечи,
што му рече Мемухане кнеже.

- 22 I posla knjige po svim zemljama carstva, svakoj zemlji njenim pismom i svakom narodu njegovim jezikom, da svaki čovjek gospodari u svojoj kući, i govori jezikom svog naroda.

Те он посла књиге по земљама,
царској земљи свакој њеним писмом,
и народу његовим језиком,
свако да је кнез у својој кући,
да говори својим језиком.

פרק ב

Poglavlje drugo

- 1 A poslije, kad se utiša gnjev cara Ahašveroša, sjeti se Vašti, i onog što je učinila i onog što je naređeno za nju.

Мало послје, када се утиша
гњев разорни Ахашверош цара,
он се сјети и Вашти царице,
што учиње, што јој досудише.

- 2 I rekoše momci carevi, sluge njegove: Neka se potraže caru djevojke djevice izgleda lijepa...

Када се је ствар царева чула,
и наредба његова пресв'јетла,
покупише много ђевојака,
ка Шушану граду престономе,
прав' у руке онога Егаја,
поведе се ш њима и Естера,
у дом царев, у руке Егаја,
тог чувара одалиски царских.

- 9 I dopade mu se djevojka, i nađe milost
pred njim, te požuri da joj da potrebe za
uljepšavanje i slkjedovanje njeno, kao i
sedam djevojaka pristalih iz dvora
carskoga - i namjesti je, s djevojkama
njenim, u najljepši dio harema.

Одма' му се ђевојка допала,
милост нађе њему у очима,
те похити да јој дадне тријебе,
слѣдовање да јој да њезино,
и са њиме седам одалиски,
достојнијех из дома царскога,
па је смјести, и њу и ђевојке,
у најљепши дио од харема.

- 10 A Ester ne reče naroda svojega, ni roda
svojega - jer joj Mordeahaj zapovjedi
da ne kaže.

А Естера тада ни мукајет,
па не рече ни свога народа,
ни народа ни рода својега,
к'о што јој је Мордеахј и рек'о,
да не каже ни за живу главу.

- 11 I svakoga dana Mordehaj hodaše ispred
trijema doma ženskoga, kako bi doznao
kako je Ester i šta će biti s njom.

по имену зва се Мордехаје,
син Јаира, сина Шимијевог,
који бјеше син старога Киша,
из племена древног Бени-Јамин.

- 6 Koji bi doveden u ropstvo iz Jerusalima
s robljem koje bi dovedeno u ropstvo s
Jehonijom carom Judinim, kojega
zarobi Nevuhadnesar car vavilonski.

Кога бјеше сургун учинило,
из светога Јерусалим града,
све са робљем које се поћера
у вријеме Јехоније цара,
којино је владао Јудејом,
када ју је онда похарао,
Невухадне-сарс вавилонски.

- 7 I on odgajaše Adasu, a to je Ester, kći
strica njegovog - jer ona nemađаше ni oca
ni majke, i бјеше djevojka lijepa stasa i
na videnje lijepa, i kad joj umriјеше otac
i majka uze je Mordehaj sebi za ćerku.

А он тада чо'ек подизаше,
Ђул-Адасу, као Естер знану,
Јединицу, кћи његова стрица,
јер остаде без оца и мајке,
а бијаше ђевојка за виђет,
лијепа стаса и држања лијепа,
па када јој редом умријеше,
како отац, онако и мајка,
онда ју је Мордеахј узео,
да му буде к'о ћерка рођена.

- 8 I bi kad se proču stvar careva i naredba
njegovog, i kad se skupiше mnoge
djevojke u Šušan prestonicu, pod ruku
Egaja, dovedena бјеше i Ester u dom
carev, pod ruku Egaja, чуvara
ženskoga.

Увече би изађи пред цара,
а ујутру пређи у хареме,
ђено сједи цареви ноће,
а под руку Хадум-Шаашгаза,
баш чувара царскијех ноћа,
да не дође никад више цару,
до ако би сам цар пожелио,
па је себи по имену позв'о.

- 15 A kad dođe red na Ester, kći Avihajla, strica Mordehajevoг, koju je uzeo sebi za kćer, da i ona izаде pred cara - ona ne zatraži ništa. nego što joj reče Egaj, evnuh carev, čuvar ženski - i Ester nalažаше milost u očima svakog ko bi je vidio.

А кад дође реда на Естеру,
Мордехај'ва стрица Авихајла,
што је узео себи као ћерку,
да и она изађе пред цара,
она није затражила ништа,
сем што каза Хадум-Егај њојзи,
царев чувар жена одалиски.
И иначе Естер би се свиди
сваком оном који би је види.

- 16 I uzeta bi Ester k caru Ahašverošu, u carski dvor njegov, desetoga mjeseca - koje je mjesec Tevet, godine sedme carevanja njegovog.

Поведе се ка цару Естерка,
у двор царски Ахашверош цара,
бјеше оно мјесеца десетог,
којег свијет Теветом назива,
љета седмог откад поста царем.

А свакога дана ходијаше
Мордехаје харему пред тријемом,
све не би ли како дознат' мог'о,
како му је Естерка његова
и што ће се са ње учињети.

- 12 A kako bi došao red na koju djevojku da izаде pred cara Ahašveroša, nakon što bi završila [uljepšavanje] dvanaest mjeseci, po običaju ženskom - jer toliko trajahu dani uljepšavanja njihova: šest mjeseci uljem smirnovim i šest mjeseci mirisima i drugim potrebama ženskim.

יב ובהגיע תר' גערה וגערה לבוא אליהם
אחשוורוש מקל' היות לה פדת הנשים שגים
עשר ח'דש כי פו: מלאו ימי מריהונו ששה
חדשים בשמן המ' וששה חדשים
בבשמים ובתמריהו הנשים:

А како би којој дођи реда,
да изађе пред Ахашвероша,
након што би била обавила
све прописе закона женскога,
који трају дванаест мјесеци,
јер толико траје љепотање,
шест мјесеци уљем смирновијем,
шест мјесеци разним мирисима
и другијем потребама женским.

- 13 I ovako izlazahu djevojke pred cara - sve što kaže da joj se dadne da s tim pođe iz doma ženskoga u dom carev.

יג ובה הנערה באה אליהם את כל-אשר
תאמר יגתו לה לבוא עמה מבית הנשים
עד-בית המלך:

А овако ступаху пред цара,
што би која ђевојка заишти,
оно би се ђевојци и подај,
да с тим пође из женског харема,
а у правцу дома царевог.

- 14 I uveče bi izlazila pred cara, a ujutru bi prešla u drugi dom ženski - pod ruku Šaašgaza, evnuha carskoga, čuvara inočkoga, i ne bi više izlazila pred cara, do ako bi je car poželio, te bi bila pozvana po imenu.

יד בערב ו היא באה ובלבקר היא שבה
אל-בית הנשים שני אל-יד שעשגו כריס
המלך שמר הפילגשים לא-תבוא עוד
אליהם כי אם-תפז בנה המלך ונקראה
בשם:

и све што joj Мордо говораше
све онако Естер чинијаше,
као онда кад је подизаше.

- 21 U dane one, kad Mordehaj sjedijaše na vratima carskim, rasrdiše se Bigtan i Tereš, dvojica evnuha carskih čuvara praga, te gledahu da dignu ruku na cara Ahašveroša.

У те дане, кад Мордо сјеђаше,
ђе смо рекли на вратима царским,
похаси се Бигтане и Тереш,
два евнуха царска одабрана,
два чувара од царскога прага,
те гледаху би ли како могли
руку дићи на самога цара.

- 22 I dozna Mordehaj za to - i javi Esteri carici, i reče Ester caru u ime Mordehajevo.

Како с' ово Морди обзнанило,
он је тако Естер дојавио,
а царица дохабери цару,
споменувши име Мордехаја.

- 23 I istraži se stvar i ispita, i onu dvojicu objesiše na drvo - i sve bi zapisano u knjigu ljetopisa pred carem.

А када се стварца истражила,
и када се лијепо испитала,
њих двојица бјеху објешена,
а цијела стварца записана,
нека стоји пред царем у дневник.

- 17 I zavolje car Ester više nego sve žene, i dopade mu se, i omilje mu više nego sve djevice, i stavi krunu carsku na glavu njenu, i zacari je umjesto Vašti.

И деси се па ти цар завоље
већма Естер него ли све друге,
тол'ко му се била допанула,
е да му је одмах омиљела,
више она него све дјевице,
њојзи меће цар куну на главу,
да царује а умјесто Вашти.

- 18 I učini car gozbu svim knezovima i slugama svojim, gozbu u čast Ester, i smanji poreze - i dade darove kako car može.

Па учиње царе гозбу вељу,
редом кнезом и слугама својим,
гозба бјеше у част Естерину,
и намете на вилајет смањи,
даре шиља како царе може.

- 19 A kad se drugi put skupiše djevojke, i Mordehaj sjedaše na vratima carskim.

А кад су се купиле дјевице,
други пута, послије оног првог,
а Мордехај онђе сједијаше,
шједи Мордо на вратима царским.

- 20 Ester ne kaza roda svojega, ni naroda svojega - kao što joj je zapovjedio Mordehaj, i sve što joj Mordehaj govorаше Ester činjaše, kao kad se odgajaše kod njega.

А Естерка рода не казује,
не казује рода ни народа,
као што joj Мордо заповједи,

Што преступаши заповјед цареву,
к'о да си се главе наносао?

- 4 I bijaše, kao mu iz dana u dan govorahu
- a on ne poslušā - to oni dojaviše
Amanu, da vide hoće li ostati pri riječi
Mordehaj, jer im reče da je Jevrejin.

Како тада, тако сваког дана,
они њему исто говораху,
он их чује али ич не хаје,
те ти они испричај Аману,
све гледајућ' хоће ли Мордехај
баш остати при ријечи својој,
јер им рече како је Јудејац.

- 5 I vidje Aman da mu se Mordehaj ne
klanja i da ne pada ničice pred njim, i
napuni se Aman gnjeva.

Кад је Аман био увидио,
е да му се Мордехај не клања,
да не пада пред њиме на сеџду,
напуни се тад Амане гњева.

- 6 Ali bješe ispod časti bješe u očima
njegovim da digne ruku samo na
Mordehaja, jer mu rekoše narod
Mordehajeve, nego gledaše Aman da
istrijebi sve Jevreje koji su u svom
carstvu Ahašveroševom, narod
Mordehajeve.

Али му је било испод части,
руку дићи сам' на Мордехаја,
чији су му народ већ казали,
но гледаше да их све истражи,
све Јудејце из цијелога царства,
цијела царства Ахашверош цара,
хтјед бијаше Аман да побије,

Poglavlje treće

- 1 A poslije ovoga, uzdiže car Ahašveroš
Amana sina Amedate Agagejca, i
uzvisi ga i namjesti mu prijesto više
svih knezova koji bjehu kod njega.

א אחר ו הדבָרִים הָאֵלֶּה גָדַל הַמֶּלֶךְ
אֶחָשֵׁוֹרוֹשׁ אֶת־הַמֶּן כְּו־הַמְּדַתָּא הָאֲנִי
וַיִּשְׁאָהוּ וַיִּשֶׂם אֶת־כִּסְאוֹ מֵעַל כָּל־הַשָּׂרִים
אֲשֶׁר אִתּוֹ:

Не би пуно послије свега овог,
те уздиже Ахашверош цара,
зла Амана сина Амедате,
а из куће зла цара Агага,
узвиси га, и пријесто му метну
више свијех везира својијех.

- 2 I sve sluge carske koje služahu na
vratima carskim klanjahu se i padahu
ničice pred Amanom, jer tako zapovjedi
car za njega, a Mordehaj: niti se
klanjaše, niti ničice padaše.

ב וְכָל־עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר־בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ
כָּרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים לְהַמֶּן כִּי־כֵן צִוָּה־לוֹ
הַמֶּלֶךְ וַיִּמְרָדְכִי לֹא יִכְרַע וְלֹא יִשְׁתַּחֲוֶה:

И све слуге царске које служијаху
на вратима царскијем сретнијем
клањаху се и падаху лицем
пред Аманом, ко на сеџду аман,
јер је тако цар био рекао
да се има чинит' пред Аманом,
а Мордехај нити се клањаше,
нити пред њим на сеџду падаше.

- 3 I rekoše sluge carske, koje služahu na
vratima carskim, Mordehaju: *Zašto ti*
prestupaš zapovjed carevu?

ג וַיֹּאמְרוּ עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר־בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ
לְמִרְדְּכָי מִדַּע מִדַּע אֵתָּה עוֹבֵר אֵת מִצְוַת הַמֶּלֶךְ:

Ту рекоше Морди слуге царске,
што служажу на вратима царским:

*Већ, ако се цару добро чини,
да се тише за њих један закон,
да се тријебе колико их има,
а кунем се е ћу својом руком,
десет тисућ' пара сребренијех,
дат за трошак у ризницу царску.*

10 I skide car prsten s ruke svoje, i dade ga **י וַיִּסֶר הַמֶּלֶךְ אֶת־טַבַּעְתּוֹ מֵעַל יָדוֹ וַיִּתְּנֶהָ אִמָּנוּ, sinu Amedate Agageja, לְהֶמְנוּ בְּיַד־הַמְדַּתָּא הַאֲגָגִי צָרַר הַיְהוּדִים:**
Amanu, sinu Amedate Agageja, neprijatelju jevrejskom.

*Скиде царе са руке прстена,
и даде га у руке Аману,
Амедате Агагејца сину,
душманину јудејском великом.*

11 I reče car Amanu: *Novac ti je na raspolaganju, da s narodom činiš kako ti je volja.* **יָא וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְהֶמְנוּ הַכֶּסֶף נָתוּן לְךָ וְהַעֲמֵם לַעֲשׂוֹת בּוֹ כַּטּוֹב בְּעֵינֶיךָ:**

*Па је царе Аману рекао:
Узми паре што си издвојио,
не би ле се њима послужио,
да с народа чиниш што ти воља.*

12 I pozvaše pisare carske, u mjesecu prvom, trinaestoga dana u mjesecu - i bi zapisano sve što zapovjedi Aman namjesnicima carskim, i vojvodama koji bjehu u svakoj zemlji, i knezovima narodnim i narodu - svakoj zemlji i svakom narodu njihovim jezikom, u ime cara Ahašveroša napisa se i pečatom carevim zapečaćeno bi. **יב וַיִּקְרָאוּ בְּפָרִי הַמֶּלֶךְ בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בְּשֵׁלּוֹשָׁה עָשָׂר יוֹם בּוֹ וַיִּכְתֹּב בְּכַל־אֲשֶׁר־צִוָּה אֵל אֲשֶׁר־פָּגְי־הַמֶּלֶךְ וְאֶל־הַפְּחוֹת אֲשֶׁר אֵלֶּיָהּ וּמְדִינָהּ וְאֶל־שָׂרֵי עַם נְעֻם מְדִינָהּ וּמְדִינָהּ כַּתְּבָהּ וְעַם נְעֻם כַּלְּשׁוֹנוֹ בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר־שָׁלַח נִכְתָּב וְנִתְּתָם בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ:**

*Тад позваше и писаре царске,
у мјесецу првоне године,
тринаестога дана у мјесецу,
записа се штоно Аман рече,*

7 I u prvi mjesec, koje je Nisan, godine dvanaeste carevanja Ahašveroševog baci se pur - to jest ždrijev, pred Amanom, od dana do dana, i od mjeseca do mjeseca - do mjeseca dvanaestoga, a ono je mjesec Adar. **ז בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן הוֹאִי־חֹדֶשׁ נִיֶּסָן בַּשָּׁנָה שְׁתַּיִם עֶשְׂרֵה לַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר־שָׁוְרוֹשׁ הַפִּיל פּוּר הוּא הַגּוֹרָל לִפְגֵי הַמֶּן מִיּוֹם אֶל־יוֹם וּמַחֲדָשׁ לְחֹדֶשׁ שְׁנַיִם־עָשָׂר הוֹאִי־חֹדֶשׁ אָדָר:**

*Бјеше ово мјесеца првога,
кога народ знаде као Нисан,
дванаестог љета царевања,
Ахашверош кад постаде царем,
пур бацаху, којино је ждријеб,
пред Аманом од дана до дана,
исто као с мјесеца на мјесец,
док добаци све до дванаестог,
којино је мјесец знан к'о Адар.*

8 I reče Aman car Ahašverošu: *Ima narod jedan rasijan i razasut po narodima po svim zemljama carstva tvoga - čiji su zakoni drukčiji od zakona svih naroda - i zakona carevih ne izvršavaju - tako da nije probitačno caru da ih ostavi.* **ח וַיֹּאמֶר הַמֶּן לַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר־שָׁוְרוֹשׁ יִשְׁנוּ עִם־אָחֶיךָ מִפְּזָר וּמִפְּרֵד בֵּין הָעַמִּים בְּכָל מְדִינוֹת מַלְכוּתְךָ וְנִתְּתֵיָם שְׁנוֹת מְכַל־עַם וְאֶת־דְּתֵי הַמֶּלֶךְ אֵינָם עוֹשִׂים וְלִמְלָךְ אִי־שָׁוְהָ לְהִנְיָחָם:**

*Рече Аман Ахашверош цару:
Има народ један што је расут
и расијан међу народима
по земљама свијем твога царства,
којему су закони друкчији
од свих других знанијех народа,
и закона царских што не врше,
па ти није царе на пробитак
да их вељу оставиш на миру.*

9 *Ako se tako caru dobro čini, neka napiše za njih da se istrijebe, a ja ću svojom rukom izvagati deset hiljada srebrenjaka u riznicu carsku.* **ט אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב יִכְתֹּב לְאַבְדָם וְעֲשֶׂרְתָּ אֶלְפַיִם כִּפְר־פֶּסֶף אֲשֶׁקּוּל' עַל־יְדֵי עַשְׂי הַמֶּלְאָכָה לְהַבִּיא אֶל־גְּגָנֵי הַמֶּלֶךְ:**

- 15 I glasnici izadoše hitno, po naredbi טו הַרְצִים הָאָזוּ דְחֻפִּים בְּדַבַּר הַמֶּלֶךְ וְהִנֵּהת carskoj, i zakon se izdade, u Šušanu נִתְּנָה בְּשׁוֹשַׁן הַבְּיָרָה וְהַמֶּלֶךְ וְהַמֶּלֶךְ יִשְׁכֹּב prestonici; i car i Aman sjedoše da piju לשָׁלוֹת וְהָעִיר שׁוֹשַׁן נְבוֹכָדָה: - a u gradu Šušanu bi pometnja.

Те татари изађоше хитно,
по царскоме св'јетлу наређењу,
и у Шушан-граду престоници,
издаде се исто такав закон,
а цар шједе с Аманом да пију,
док Шушаном влађаше пометња.

פרק ד

Poglavlje četvrto

- 1 A Mordehaj dozna za sve što se učini, i א וּמְרֹדֶכַי יָדַע אֶת-כָּל-אֲשֶׁר נַעֲשְׂה וְיִקְרַע razdera Mordehaj odjeću svoju, i obuče מְרֹדֶכַי אֶת-בְּגָדָיו וַיִּלְבַּשׁ שָׂק וַאֲפֹר וַיֵּצֵא se u kostrijet i pepeo, i izade u grad i בְּתוֹךְ הָעִיר וַיִּזְעַק וַיַּעֲקֶה גְדוּלָה וּמְרָה: zavapi vapajem velikim i teškim.

Кад је чуо добри Мордехаје,
што се чини и што ће се чињет,
он раздрије на себи доламу,
па с' одјену они час у костријет,
те се посу јоште и пепелом,
па изађе у град и завапи,
све вапајем великим и тешким.

- 2 I dođe do pred rata carska, jer ne može ב וַיָּבֹא עַד לִפְנֵי שַׁעַר-הַמֶּלֶךְ כִּי אֵין לְבֹא se ući na vrata carska u kostrijeti. אֶל-שַׁעַר הַמֶּלֶךְ בְּלִבּוֹשׁ שָׂק:

Дође тако до пред врата царска,
у костријети даље није мог'о,
јер се не см'је крочит' у костријети,
преко прага од царскије' врата.

намјесником царским и војводом,
штоно бјеху у свакој земљици,
кнезовима народнијем редом,
и народу што ј' у свакој земљи,
сваком од њих његовим језиком,
а у име Ахашверош цара,
написа се па се запечати,
са самијем прстеном царскијем.

- 13 I razaslaše se knjige po glasnicima u יג וּנְשְׁלוֹת סְפָרִים בְּיַד הַרְצִים אֶל-כָּל-מְדִינֹת sve zemlje carske: da se istrijebe, וְהַמֶּלֶךְ לְהַשְׁמִיד לְהַרְג וּלְאַבֵּד המלך להשמיד להרג ולאבד pobiju i pogube svi Jevreji, od mladića אֶת-כָּל-הַיְהוּדִים מִנְעַר וְעַד-זָקֵן טָף וְנָשִׁים do starca, dojenčad i žene, svi u jedan בְּיוֹם אֶחָד בְּשׁוֹשַׁה עֶשְׂרִי לַחֹדֶשׁ dan - trinaestoga dana, mjeseca שְׁנַיִם-עֶשְׂרִי הוּא-חֹדֶשׁ אָדָר וְשָׁלָלָם לְבוֹז: dvanaestoga koje je mjesec Adar, a imanje njihovo da se razgrabi.

Послаше се књиге с татарима,
у све земље царства великога,
да се тријебе и да се побију,
да с' погубе сви Јудејци редом,
од момчета до сиједа старца,
те билеси дојенчад и жене,
лицем на дан тринести по реду
у мјесецу дван'естом године,
којино је мјесец Адар,
а имање њихово нек буде
јагма халал, ко шта први стигне.

- 14 I napisa ukaz da se izda zakon u svakoj יד פִּתְּשָׁנוּ הַכְּתוּב לְהַגִּתוֹ דָּת בְּכָל-מְדִינָה zemlji, otkriven svim narodima, da וּמְדִינָה גְלוּי לְכָל-הָעַמִּים לְהֵיוֹת עֲתָדִים budu spremni za ovaj dan. לְיוֹם הַזֶּה:

Те написа као један указ,
да с' у свакој земљи изда закон,
познат свуђе свакоме народу,
да су спремни за онога дана.

3 I reče joj car: *Šta je tebi Estero carice, i šta je molba tvoja, ako je i do polovine carstva daće ti se?* ג ויאמר לה המלך מה-לך אסתר המלכה ומה בקשתך עד-תצאי המלכות ויגתו לך:

Па јој рече царе ову ријеч:
*Шта је тебе Естери царице,
шта си дошла од мене да уићеш,
све ако је и до пола царства,
даће ти се што гођ да затражиши.*

4 I reče Ester: *Ako se caru dopada, neka dođu car i Aman danas na gozbu koju sam mu pripravila.* ד ותאמר אסתר אם-על-המלך טוב לבוא המלך והמון היום אל-המשתה אשר-עשיתי לו:

Рече њему Естера царица:
*Ако би се цару допало,
да ми дођу цар и Аман данас,
баи на гозбу коју му приправих.*

5 I reče car: *Požurite Amana da učini po riječi Esterinoj!* I dođoše car i Aman na gozbu koju učini Ester. ה ויאמר המלך מה-רו את-המון לעשות את-דבר אסתר ויבא המלך והמון אל-המשתה אשר-עשתה אסתר:

А цар рече: *Амана похит'те,
да учини ријеч Естерину.*
Па дођоше цар и Аман ш њиме,
све на гозбу што Естер учиње.

6 I reče car Esteri na gozbi vinskoj: *Šta je želja tvoja - i daće ti se, i šta je molba tvoja - ako je do pola carstva učiniće se.* ו ויאמר המלך לאסתר במשתה הין מה-שאלתך ויגתו לך ומה-בקשתך עד-תצאי המלכות ותעש:

Вели царе Естери царици,
усред винске гозбе и чашћења:
*Шта год желиш - то ће ти се дати;
што заштеш, све до пола царства,
даће ти се и учињеће се.*

Мордехаје пође и учиње
све што му је Естер наредила.

פרק ה

Poglavlje peto

1 A u dan treći, obuče se Ester carski i stade u trijem unutrašnji doma carskoga, okrenuta domu carskome, a car sjedaše na prijestolju svome, u domu carskome, okrenut prema vratima. א ויהי | ביום השלישי ותלבש אסתר מלכות ומעמד בתוך בית-המלך הפנימית נכח בית המלך ויסב על-כסא מלכותו בבית המלכות נכח פתח הבית:

И би тако дана ти трећег,
обуче се Естер у салтанет,
управи се на тријем унутрашњи
од самога царског дома вељег,
лицем стаде према дому царском,
цар сјеђаше на пријестољу своме,
на пријестољу у дому царскome,
наспрам врата лица окренута.

2 I bi kad vidje car Ester caricu kako stoji u trijemu, smili mu se u očima, te car pruži Esteri skiptar zlatni koji mu je u ruci, i primače se Ester i dotače se glave skiptra. ב ויהי כראות המלך את-אסתר המלכה עמדת בתוך גשאה הן בעיניו וישט המלך לאסתר את-שרביט הזהב אשר בידו ותקרב אסתר ותגע בראש השרביט:

Па кад спази царе Естер-цар'цу,
како му је у тријем застанула,
смили му се Естер у очима,
те јој пружи царе скиптар златни,
што му бјеше они час у руци,
примаче се Естер да дотакне
главу скиптра, јер је такав адет.

Но се ипак суздржа Амане,
кући дође па посла да дођу,
другови му и Зереш му жена.

- 11 I pripovjedi im Aman o slavi bogatstva svoga, o mnoštvu sinova svojih, i sve kako ga je uzvisio car, i kako ga je postavio iznad ministara i robova carskih.

Исприча им тад редом Амане,
све о слави својега богатства,
и о мноштву својијех синова,
како га је царе узвисио,
сврх везира и робова царских.

- 12 I reče Aman: Čak i Ester carica ne pozva s carem na gozbu koju učini nikoga - osim mene, a sutra sam, takođe, pozvan k njoj s carem.

Па им рече Аман још и ово:
*Чак и Естер царица не позва,
а на гозбу с царем што учиње,
никог другог – до мене једнога,
а сјутра сам, опет, њојзи позван,
да јој дођем са царем на гозбу.*

- 13 *Ali sve mi to ne vrijedi ništa dok god gledam Moredhaja Jevrejina kako sjedi na vratima carskim*

*Али све то не вриједи ми ништа,
док год видим Мордехај Јудејца,
како иједи на вратима царским.*

- 14 I reče mu Zereš, žena njegova, i svi prijatelji njegovi: *Napravi drvo visoko*

- 7 I odgovori Ester i reče: *Želja je moja i molba je moja...*

Одговори Естера царица:
Жеља моја и молба је моја...

- 8 *Ako sam našla milost u očima tvojim, i ako se dopada caru da ispunim želju koju ti učinim - neka dođu car i Aman na gozbu koju ću im učiniti, i sutra ću učiniti po riječi carevoj.*

*Ако ли сам мало мила цару,
и ако се цару то допада,
да ми жељу моју не ускрати,
већ учини он по молби мојој,
нека дођу царе и Амане,
још на гозбу што ћу приправити,
ја ћу онда сјутра учињети
по ријечи царевој и вољи.*

- 9 I izađe Aman, u onaj dan, sretan i dobre volje; ali, kad vidje Aman Mordehaja na vratima carskim, kako ne ustade i ne mače se pred njim, napuni se Aman gnjeva na Mordehaja.

Ту изађе Аман, у они дан,
сретна срца и добре ти воље.
Ал', кад виђе Аман Мордехаја,
на вратима царским да не уста,
нити уста нит' се макну пред њим,
напуни се Аман тада гњева,
Мордехаја за главу да скрати.

- 10 *Ali se suzdrža Aman dok ne dođe kući svojoj, pa posla i dovede prijatelje svoje i Zereš, ženu svoju.*

што чуваху ода прага стражу,
а који су били наумили,
дићи руку на Ахашвероша.

- 3 I reče car: *Kakva je počast i priznanje Mordehaju za ovo odata?* I rekoše mu *momci carevi, sluge njegove: Nije tu učinjeno ništa.*

Тада рече царе својим чтецом:
*Koju počast i koju дерецу
Mordexaj je добио за ово?*
А рекоше цару момци слуге:
Nije му се учињело ништа!

- 4 I reče car: *Ko je u trijemu?* A ono Aman upravo kroči u spoljni trijem, da kaže caru da objese Mordehaja na drvo koje mu je pripravo.

Па повика царе господаре:
Ko je у тријем? Оно бјеше Аман.
Само што је ногом коракнуо,
у тријем спољни од царскога дома,
да би рек'о цару господару,
Мордехаја да објесе јадна,
а на дрво што му га приправи.

- 5 I rekoše mu momci carevi: *Evo Aman stoји u trijemu.* I reče car: *Neka uđe!*

Одвратише тад момци цареви:
Evo Aman ће стоји у тријему.
Рече царе: *Нека уђе, брате!*

- 6 I uđe Aman, i reče mu car: *Šta da se učini čovjeku do čije je časti stalo caru?* A Aman reče u srcu svoјemu:

pedeset lakata - pa ujutru reci caru - i objesite Mordehaja na njega - pa idi s carem veseo na objed. I dopade se stvar Amanu - te pripravi drvo.

גָּבַהַ תְּמִשִּׁים אִמְהָ וּבִבְקָרָא אֶמְרָא לְמַלְכָא וְיִתְלוּ אֶת־מֶרְדֵּכַי עָלָיו וּבִא־עֵם־הַמֶּלֶךְ אֶל־הַמִּשְׁתָּה שָׂמֵם וְיֵטֵב הַדְּגָר לִפְנֵי הַמֶּן בְּיַעַשׂ הָעֵץ:

Тада рече Зереш, госпођа му,
и сви редом другови његови:
*Дрво срежи педесет лаката,
па ујутру реци цару одма',
да вјешате на њег Мордехаја,
те ти ајде весео на на гозбу.*
Допаде се та ствар Аману ти,
те приправи дрво по савјету.

פרק ו

Šesto poglavlje

- 1 One noći nestade caru sna, pa reče da mu donesu spomen-knjigu ljetopisa, da se čita pred carem.

א בַּלַּיְלָה הָהוּא נִדְדָה וְשָׁנַת הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר אֵלַי מוֹדֵעַ הָיָה לִי אֶת־סֵפֶר הַזְּכָרֹנוֹת דְּבָרֵי הַיָּמִים בְּיַהֲיוּ נִקְרְאִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ:

Оне ноћи цару сна нестале,
те он рече да му се донесе,
спомен књига царских љетописа,
да читају из књиге пред царем.

- 2 I nađe se zapisano šta je rekao Mordehaj za Bigtanu i Tereša, dvojicu evnuha carskih koji čuvahu strazu na pragu, koji su htjeli dići ruku na cara Ahašveroša.

ב וַיִּמְצָא כְּתוּב אֲשֶׁר הִגִּיד מֶרְדֵּכַי עַל־בִּגְתָנָא וְתֵרֶשָׁא שְׁנֵי סְרִיסֵי מֶלֶךְ מִשְׁמַרֵי הַסָּף אֲשֶׁר בְּקִשְׁוּ לְשַׁלֵּם יָד בְּמֶלֶךְ אַחַשְׁוֵרֹשׁ:

И нађе се у њој записано,
шта Мордехај рече за Бигтану,
за Битану и ш њиме Тереша,
за двојицу евнуха царскијех,

и да вичу пред њиме овако:
'Вако с' чини ономе чо'еку
до чије је части цару стало.

- 10 I reče car Amanu: *Požuri, uzmi odijelo i konja kako si rekao i tako učini Mordehaju Jevrejину, koji sjedi na vratima carskim. Nemoj izostaviti ništa od svega što si rekao.*

Тад цар рече Аману овако:
*Хитај, узми одијело и коња,
како рече тако и учини
Мордехају Јудејцу ономе,
штоно сједи на вратима царским.
Немој да би шта изоставио,
а од свега које си рекао.*

- 11 I uze Aman odijelo i konja, i obuče Mordehaja, i postavi ga na konja na ulici gradskoj, i vikaše pred njim: *Ovako biva čovjeku do čije je slave stalo caru.*

Узе Аман одијело и коња,
и обуче Аман Мордехаја,
пошједе га на коња господски,
на улици градској понајвећој,
па викаше пред њиме овако:
'Вако с' чини чо'еку ономе
до чије је части цару стало.

- 12 I Mordehaj se vrati na vrata careva, a Aman brže-bolje ode domu svome, žalostan i pokrивene glave.

Узе Аман одијело и коња,
и обуче Аман Мордехаја,
пошједе га на коња господски,
на улици градској понајвећој,
па викаше пред њиме овако:

Koga bi car htio proslaviti više nego li mene?

ממני:

Уђе Аман, а цар ће ти њему:
*Које да се учини чо'еку
до чије је части цару стало?*
Рече Аман у срцу својему:
*А коме би цар хтио учинит',
почаст више него ли ти мени?*

- 7 I reče Aman caru: *Čovjeku do čije je slave stalo caru...*

Одговори тад Амане цару:
Чо'ек онај кога части царе...

- 8 *Treba dati odijelo carsko, koje car nosi, i konja, na kome jaše car i da mu se na glavu stavi kruna carska.*

*Треба донијет' одежду цареву,
којуно је царе већ носио,
довест' коња на ком је јахао,
и да му се круна царска метне,
оном чо'јку на главу његову.*

- 9 *I da se da odijelo i konj po nekome od najvećih knezova carskih, pa da obuku onog čovjeka do čije je slave stalo caru, da ga postave na konja, na ulici gradskoj, i da viču pred njim: Ovako biva čovjeku do čije je slave stalo caru.*

*Да се прате и коњ и одијело,
по највећем од везира царских,
да обуку онога чо'ека
до чије је части стало цару,
да га ставе на коња да јаше,
на улици градској понајвећој,*

Па дођоше царе и Амане,
да ће пити са царицом Естер.

- 2 A i u drugi dan, na gozbi, reče car Esteri: *Šta je želja tvoja - i daće ti se, i šta je molba tvoja - ako je do pola carstva učiniće se.*

Рече царе царици Естери,
и другога дана винске гозбе:
*Шта год желиш - то ће ти се дати;
што заштитеш, све до пола царства,
даће ти се и учињеће се.*

- 3 I odgovori Ester carica i reče: *Ako sam našla milost u očima njegovim, i ako se caru dopada, neka mi poklonio život - po želji mojoj, i narod moj - po molbi mojoj.*

Одговори Естера царица:
*Ако сам ти царе ишта мила,
ако би се цару допануло,
да ми живот дарује - то иштем,
и мој народ – то је молба моја.*

- 4 *Jer smo prodani ja i narod moj: da nas zatru, pobiju i istrijebe. Da smo kao robovi ili robinje prodani - šutila bih, jer ne bi nevolja bila jednaka šteti carskoj.*

*Продани смо и ја и народ ми:
затри, побиј и редом истражи.
Да смо макар у робље продани,
к'о робови или к'о робинје,
шутила би', не би' ријечи рекла,
јер је белај мањи од јазука
којино би цара допануо.*

*'Вако с' чини чо'еку дономе
до чије је части цару стало.*

- 13 I ispriča Aman Zereš, ženi svojoj, i svim prijateljima svojim sve što mu se desilo. I rekoše mu mudraci njegovi i Zereš žena njegova: *Ako je od sjemena jevrejskoga Mordehaj pred kojim si počeo padati, nećeš mu moći odoljeti - nego ćeš bez sumnje pasti pred njim.*

Па исприча Аман жени својој,
и госпођи и свјем друговима,
све што му се јадноме десило.
Рекоше му мудраци његови,
а и Зереш госпођа његова:
*Ако ли је од соја јудејског,
Мордехаје пред ким поче падат',
не'ш му моћи одољет' никако,
већ ћеши бели пасти пред њим наскроз.*

- 14 I dok oni još govore s njim, to evnusi carski stigoše i u hitnji odvedoše Amanu na gozbu koji učini Ester.

Бјеху ш њиме јоште у бесједи,
а евнуси царски већ стигоше,
пожурују Амана да пође,
а на гозбу што учиње Естер.

פרק ז

Poglavlje sedmo

- 1 I dođe car i Aman da piju s caricom Ester. I dođe car i Aman da piju s caricom Ester.

המלכה:

riječi izade iz usta carevih, smrče se lice Amanovo.

Цар се врну из врта палате,
а у кућу ње је гозба била,
те затече Амана на сеци,
про царице што ј' на кревету.
Вели царе: *Zar ћеш и царицу,
да освајаш поред мене жива?*
Ријеч она како је изашла
из царевих уста, није шала,
помрачи се лице Аманово.

- 9 A Harvona, jedan od evnuha koji su pred carem reče: *Eno i drvo što pripravi Aman za Mordehaja, koji je govorio dobro za cara, pedeset lakata visoko, stoji u domu Amanovom.* I reče car: *Objesite ga na nj.*

А Харвона, један од евнуха,
што стајаху преда царем рече:
*Ено дрво Аманоу припремио,
Мордехају који цара спаси,
осовљено Аманоу у дому,
педесет је лаката високо.*
Рече царе: *На њ' га објесите.*

- 10 I objesiše Amana na drvo koje je pripraviо Mordehaju, a gnjev carski utiša se.

Објесише, час посла, Амано,
а на дрво што је сам спремио,
Мордехају да би га вјешао,
и гњев царски утиша се тихом.

- 5 I reče car Ahašveroš i kaza carici Ester: *Ko je taj i koji je taj ko je naumio tako činiti?*

Рече тада Ахашверош царе,
'вако рече царици Естери:
*Taj коју је, који ли је тај, бре,
којино је тако наумио?*

- 6 A carica Ester reče: *Protivnik i neprijatelj - zli Aman ovaj.* A Aman se uplaši od cara i od carice.

А царица Естер њему одговара:
*Чо'ек залим и диндуиманине,
харамија Амано, ето ко је.*
А Амано се подобро препаде,
што од цара, које од царице.

- 7 A car, u bijesu svome, ustade od gozbe vinske - [i ode] u vrt dvorski, a Aman osta da moli za život svoj caricu Ester - jer увидје да је цар већ наумио да му učini зло.

Скочи царе на ноге лагане,
све у бијесу а од гозбе винске,
па отиде у вртове дворске,
Амано оста да моли за живот,
од царице ђузел Естерице,
јер је и сам добро разумио
да му царе све најгоре мније.

- 8 A kad se car vrati iz vrta dvorskoga u kuću gdje bijaše vinska gozba - a ono Aman pao [licem] na krevet na kom je carica Ester. I reče car: *Zar i caricu da osvojiš pored mene u kući?* Kako ta

Poglavlje osmo

- 4 I pruži car skiptar zlatni; i ustade Ester, וְיִוָּשֵׁט הַמֶּלֶךְ לְאַסְתֵּר אֶת שְׂרָבֵט הַזָּהָב, וְיָסֵד עִמָּהּ לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ:
i stade pred carem.

Скиптар пружи царе тад Естери,
скиптар златан да на ноге стане,
стаде Естер пред царевим лицем.

- 5 I reče: *Ako se caru dopada, i ako sam našla milost u očima njegovim, te ako je ispravno pred carem, i ako sam dobra u očima carevim - neka napiše da se vrate knjige [koje su bile] zamisao Amana sina Amedate Agageja, koji je napisao da [se] pogubi Jevreje po svim zemljama carskim.* ה' וְיִתְאָמֵר אִם-עַל-הַמֶּלֶךְ טוֹב וְאִם-מֵאַחֵי תָן לְפָנָיו וְכִשֶׁר הַדָּבָר לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ וְטוֹבָה אֲנִי בְעֵינָיו יִכְתֹּב לְהַשִּׁיב אֶת-הַסְּפָרִים מִחֻשְׁבֵּת הַמֶּלֶךְ הַזֶּה הַמְּדַבֵּר אֶת-הַמְּדִינֹת הַמֶּלֶךְ:
אֶת-הַיְהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל-מְדִינֹת הַמֶּלֶךְ:

Па овако прозбори царица:
Ако би се цару допануло,
и ако сам ишта мила цару,
и ако је исправно пред царем,
ако сам му добра у очима,
нека пише да се врћу књиге,
од Амана сина Амедате,
Агегеја зломислени наум,
што написа истрагу Јудејцем,
по свим бутум царскијем земљама.

- 6 Jer kako bih mogla gledati zlo koje snade moj narod, i kako bih mogla gledati zator roda moga. ו' כִּי אֵיכָכָה אוֹכֵל וְרֵאִיתִי בְרָעָה אֲשֶׁר-יִמָּצֵא אֶת-עַמִּי וְאֵיכָכָה אוֹכֵל וְרֵאִיתִי בְּאַבְדֹן מוֹלְדֹתָי:

*Jer kako bi' u mogla gledati,
zlo toliko da mi narod snađe,
i kako bi' mogla sejiiriti
roda moga iстрагу цијелого?*

- 7 I reče car Ahašveroš Esteri carici i Mordehaju Jevrejinu: *Gle, dom Amanov dadoh Esteri, a njega objesiše na drvo,* ז' וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶחָשְׁוֵרוֹשׁ לְאַסְתֵּר הַמַּלְכָּה וּלְמֹרְדֵכַי הַיְהוּדִי הַזֶּה בֵּית-הַמֶּלֶךְ נִתְּתִי

- 1 U dan onaj, dade car Ahašveroš Esteri carici sav dom Amana, neprijatelja jevrejskog, a Mordehaj dode pred cara, jer mu Ester reče šta joj je on. א' בַּיּוֹם הַהוּא נָתַן הַמֶּלֶךְ אֶחָשְׁוֵרוֹשׁ לְאַסְתֵּר הַמַּלְכָּה אֶת-בַּיִת הַמֶּלֶךְ צָרַר הַיְהוּדִים וּמֹרְדֵכַי בְּאֵל לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ כִּי-הִגִּידָה אֶסְתֵּר מָה הוּא-לָהּ:

У дан онај, даде цар царици,
Ахашверош царици Естери,
дом Амана, јудејског душмана,
а Мордехаж тад ступи пред цара,
јер му Естер рече он ко јој је.

- 2 I skide car prsten, što ga je bio uzeo natrag od Amana, i dade ga Mordehaju, a Ester postavi Mordehaja nad dom Amanov. ב' וַיִּסֶר הַמֶּלֶךְ אֶת-טַבַּעְתּוֹ אֲשֶׁר הָעֵבִיר מִהֶמֶן וַיִּתְּנָהּ לְמֹרְדֵכַי וְתָשֵׂם אֶסְתֵּר אֶת-מֹרְדֵכַי עַל-בַּיִת הַמֶּלֶךְ:

Скиде царе златан прстен с руке,
штоно га је Аману узео,
па га даје Мордехажу царе,
а Естера и сама постави
Мордехажу над домом Амана.

- 3 I dodade Ester govoriti pred carem, i pade pred noge njegove, i plakaše i moljaše pred njim da poništi zlo Amana Agageja, i zamisao njegovu, što smisli za Jevreje. ג' וַתּוֹסֶף אֶסְתֵּר וַתְּדַבֵּר לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ וַתַּפֹּל לְפָנֵי רַגְלָיו וַתַּבְדֵּךְ וַתַּתְחַנְּנוּ לוֹ לְהַעֲבִיר אֶת-רָעַת הַמֶּלֶךְ הַזֶּה הָאֲשֶׁר הִשָּׁב עַל-הַיְהוּדִים:

И дометну Естера пред царем,
павши лицем пред ноге његове,
све плачући и све богорадећ',
да с' докине злоћа Аманова,
и сав наум злого Агегеја,
Јудејцима што је наумио.

записа се све како је Мордо
 Јудејима својим наредио,
 а са њима и свим намјесником,
 свим пашама и свим везирима,
 од Индије па све до Етјопје,
 у сто два'пет и седам земаља,
 свакој земљи писмом њезинињем,
 а народу његовим језиком,
 Јудејцима писмом њиховијем,
 и јазижом и њиним језиком.

- 10 I napisa u ime cara Ahašveroša, i zapečati prstenom njegovim, i posla knjige po glasnicima, na brzim konjima i mladim mazgama.

Писмо пише а у царско име,
 пресвијетла Ахашверош цара,
 и печати прстеном његовим,
 књиге шиља свуд по татарима,
 на хитријем коњ'ма персијскијем,
 на мазгама брзим и младијем.

- 11 Da je car dopustio Jevrejima u svakom gradu: da se okupe i brane život svoj, da pogube, pobiju i zatu svaku vojsku, narod ili zemlju koji bi udarili na njih, na djecu njihovu i žene njihove, na imanje njihovo da razgrabe.

Да је царе допустио главом,
 Јудејцима у свакоме граду,
 да се скупе и да се одбране,
 да погубе оли да побију,
 да сатару оли да затару
 сваку војску, народ или земљу
 који би се подигнули на њих,
 на њих, ђецу или им на жене,
 ил' имање њино да харају.

jer podiže ruku na Jevreje.

לאסתר ואתו תלו על-העץ על אש-שלה
 וזו ביהודים:

Тада им рече Ахашверош царе,
 Естерици а својој царици,
 Мордехају од Јудеје кнезу:
*Дом Аманов Естери сам дао,
 а њега су на дрво 'вјешали,
 јер бијаше руку подигао,
 на Јудејце, на народ Естерин.*

- 8 A vi napišite za Jevreje kako vam je drago u ime carevo, i zapečatite prstenom carskim - a što se napiše u ime carsko i zapečati prstenom carskim ne može se promijeniti.

*А ви, брате, напишите лијено,
 за Јудејце како ве је драго,
 у царево име пресвијетло,
 на печат'те са прстеном царским,
 што се пише у име царево
 и прстеном царским запечати,
 то се никад не може повратит'.*

- 9 I pozvaše pisare careve, u ono vrijeme, u mjesecu trećem - a to je mjeseca Sivan, u dvadeset i treći dan mjeseca, i zapisa se sve kako je Mordehaj zapovjedio Jevrejima, namjesnicima carskim, vojvodama i upraviteljima zemalja, od Indije do Etiopije, u sto i dvadeset i sedam zemalja, u svaku zemlju njenim pismom i svakom narodu njegovim jezikom, a Jevrejima njihovim pismom, i njihovim jezikom.

Те позваше царева писаре,
 у тај вакаат, у мјесецу трећем,
 а које је мјесец диван Сиван,
 два'естрећег дана у мјесецу,

А Мордехај тад стаде пред цара,
а салтанет бјеше обукао,
сав је бијел сав је он пурпуран,
са великом круном од злата,
и са плаштом од танкога платна,
к'о од беза да је ил' скерлета,
а град Шушан сав се обрадова,
обрадова, вас се узвесели.

- 16 Jevrejima bi svjetlost i radost, veselje i slava. לְיְהוּדִים הָיְתָה אֹרֶחַ וְשִׂמְחָה וְשִׂשׂוֹן וִיקָר:

Јудејцима тада к'о да свану,
радост, срећа и част им допану.

- 17 I u svakoj zemlji, i u svakom gradu u koje riječ careva i zakon njegov stizahu, Jevrejima bi radost i veselje, gozba i praznik, a mnogi od naroda zemaljskih pojevrejiše se - jer ih spopade strah od Jevreja. וְבְכָל-מְדִינָה וּמְדִינָה וּבְכָל-עִיר וְעִיר מְקוֹם אֲשֶׁר דְּבַר-הַמֶּלֶךְ נִתְּלוֹ מֵגִיעַ שְׂמֵחָה וְשִׂשׂוֹן לְיְהוּדִים מִשְׂמֵחָה יוֹם טוֹב וְרִבִּים מַעֲמָי הָאֲרָץ מִתְּהִלָּים כִּי-נִפְלַ פְּסַד-הַיְהוּדִים עֲלֵיהֶם:

А у свакој земљи и земљици,
у сваком граду или мјесту,
у које би ријеч царева стигни,
ријеч царска и царски ти закон,
Јудејцима радост бје и срећа,
и весеље и гозба велика,
празником им душе задисаше,
а многи ти од народа
земље шћадоше се звати Јудејцима,
страх јудејски бјеше их спопао.

- 12 U isti dan po svim zemljama cara Ahašveroša, trinaestoga dana mjeseca dvanaestoga, a to je mjesec Adar. יב בְּיוֹם אֶחָד בְּכָל-מְדִינֹת הַמֶּלֶךְ אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ אֶחָדָשׁ לְחֹדֶשׁ שְׁנַיִם-עָשָׂר הוּא-חֹדֶשׁ אָדָר:

У дан један по свијем земљама,
по свем царству Ахашверош цара,
тринаестога дана у мјесецу,
дванаестог мјесеца: Адара.

- 13 I ukay se napisa, da se izda zakon u svakoj zemlji, javan, svim narodima, da budu Jevreji spremni za onaj dan. יג פִּתְשָׁעוּן הַכְּתוּב לְהִגָּתוֹ דָּת בְּכָל-מְדִינָה וּמְדִינָה גָּלוּי לְכָל-הָעַמִּים וְלַהֲיוֹת הַיְהוּדִים עֲתִידִים לַיּוֹם הַזֶּה לְהִגָּם מֵאֲנִיבֵיהֶם:

Ферман писан да се изда закон,
а у свакој земљи и земљици,
телал да је свјема народима,
да Јудејци буду листом хазур,
да с' освете својим душманима.

- 14 Glasnici koji jahahu na brzim konjima i mladim mazgama izadoše brzo i hitno, po riječi carevoj, i zakon se izdade u Šušanu prestonici. יד הָרָצִים רָכְבֵי הַרְכָּשׁ הָאֲחַשְׁתְּרֻזִים יֵצְאוּ מִבְּהֵלִים וְדַחֲפוּיִם בְּדָבָר הַמֶּלֶךְ וְהִגֵּת נִתְּנָה פּוֹ רִיעֵי צָרָה, וְזַכּוֹן הַבִּירָה:

Ту татари којино јахаху
на брзијем коњ'ма песрискијем
и младијем мазгама брзијем,
изјахаше сви усплахирени,
па брзaju по р'јечи царевој,
јер се закон даде у Шушану,
у Шушани, а у престоници.

- 15 A Mordehaj izade od cara u carskom odijelu, ljubičastom i bijelom, sa velikom krunom zlatnom, i sa plaštom od tankoga platna i skerleta, a grad Šušan radovala se i veseljaše se. טו וּמִרְדֵּכָי יֵצֵא מִלְּפָנֵי הַמֶּלֶךְ בְּלִבוֹשׁ מְלָכוּת תְּבִלֹת נְחוּר וְעֵמֶרֶת נֹהֵב גְּדֻלָּה וְתַכְרִיד בּוֹז וְאַרְגָּמָן וְהַעִיר שׂוֹשׂוֹן צְהֵלָה וְשִׂמְחָה:

Poglavlje deveto

- 3 I svi knezovi zemaljski, namjesnici i upravitelji, i otpravioi poslova carskih podupirahu Jevreje, jer ih spopade strah od Mordehaja.

Сви везири и сви намјесници,
св'јетле паше, царски посленици,
тад Јудејце сташе узвишават',
страх их бјеше споп'о Мордехајев.

- 4 Jer velik bijaše Mordehaj u domu carskome, i čuvenje njegovo prolazaše sve zemlje, jer čovjek Mordehaj bivaše sve veći.

Јер бијаше велик Мордехаје,
велик бјеше на двору царскоме,
чувење му земљама' ходијаше,
Мордехаје све већи биваше.

- 5 I potukoše Jevreji sve neprijatelje svoje mačem - i pobiše ih i zatriješe ih, i činjahu s neprijateljima svojim po volji svojoj.

Потукоше мужеви Јудејци,
све душмане сабљом и помором,
док их нису сасма истријебили,
све чинећи својим душманима
што су ови наумили њима.

- 6 U Šušanu prestonici pobiše Jevreji i pogubiše pet stotina ljudi.

У Шушану граду престономе
петсто душа побише Јудејци
и повр' њих још и ове редом:

- 1 A dvanestoga mjeseca, a ono je mjesec Adar, trinaestoga dana u mjesecu, kada dođe vrijeme da se ispuni riječ careva i zakon njegov, u isti dan kad mišljahu neprijatelji jevrejski obvladati njima - preokrenu se - te Jevreji bjehu oni koji zavladaše nad neprijateljima svojim.

Дванестого онога мјесеца,
а то ти је брате мјесец Адар,
тринаестог дана у мјесецу,
када дође вријеме да с' испуни
р'јеч царева а и закон његов,
лицем на дан у који мишљаху
диндушмани јудејски обвладат',
окрену се срећа као ћурак,
те Јудеји истом обвладаше
нада свијем душманима својим.

- 2 I skupiše se Jevreji po gradovima svojim, po svim zemljama cara Ahašveroša, da dignu ruku na one koji tražahu zlo njihovo, i niko ne mogaše stajati pred njima, jer strah od njih popade narode.

Скупише се тада сви Јудејци,
по градов'ма својим по земљама
којим влада Ахашверош царе,
да до'вате оне што тражаху,
зла њихова и истраге њине,
нико им се тад не успротиви,
јер страх од њих спопале народе.

- 19 Stoga, Jevreji rasuti po gradovima neopasanim drže četrnaesti dan mjeseca Adara praznikom, danom veselja i gozbe, te šalju ponude jedni drugima.

Порад овог сви они Јудејци, којино су земљом расијани, и којино по градов'ма живе, који гради нијесу опасани, они држе дан четрнаести од мјесеца сретнога Адара, као празник, с весељем и гозбом, једни другим понуде шиљају.

- 20 I napisa Mordehaj sve ove stvari, i posla knjige svim Jevrejima, koji su po svim zemljama cara Ahašveroša, obližnjim i dalekim.

Тад написа старче Мордехаје, ове ствари и књиге распосла, Јудејцима што су по земљама Ахашверош цара великога, оближњијем к'о и далекијем.

- 21 Da utvrde četrnaesti dan mjeseca Adara, i petnaesti, svake godine...

Да утврде дана четрн'естог, а од сретна мјесеца Адара, и петн'естог баш сваке године...

- 22 Kao dane u koje počinuše Jevreji od neprijatelja njihovih, u mjesecu kad im se preobrati žalost u radost, i tuga u praznik; te da ih drže kao dane gozbe i radosti, slanja ponuda - svako bližnjem

триста људи, али без похаре.

- 16 I ostatak Jevreja koji bijaše po zemljama carskim skupiše se i stadoše da odbrane život svoj i da se smire od neprijatelja svojih, i pobiše sedamdeset i pet hiljada neprijatelja svojih - ali na plijen ne digoše ruke svoje.

А остали мужеви Јудејци, што живљаху по земљама царским, скупише се да живот одбране, и да смире своје диндушмане, седамдесет и пет хиљадица непријатеља тад побише својих, све побише, никог не плијенише.

- 17 [To bi] Trinaestoga dana mjeseca Adara, a četrnaestoga počinuše i praznovahu taj dan i učiniše ga danom gozbe i veselja.

Тринаестог дана у мјесецу, којино је мјесец сретни Адар, све свршише е да би сјутрадан, четрн'естог починули мало, празнујући тај дан као празник, са све гозбом и весељем вељим.

- 18 A Jevreji koji su u Šušanu, skupiše se trinaestoga, i četrnaestoga, a počinuše [tek] petnaestoga i praznovahu taj dan, i učiniše ga danom gozbe i veselja.

А Јудејци што су у Шушану, скупише се дана трин'естого, трин'естого и четрн'естого, починуше дана петн'естого, празнујући дан тај као празник, са све гозбом и весељем вељим.

Но кад стаде царица пред цара,
царе рече госпођи царици:
С овом књигом преокренуће се,
зао наум његов који смисли,
њем' на главу. Те тако и би,
објесише и њега на дрво,
како њега, тако синове му.

- 26 Stoga, nazvaše one dane Purimom, כו על-כֵּן קָרְאוּ לַיָּמִים הָאֵלֶּה פּוּרִים על-שֵׁם
zbog pura [ždrijeba], i zbog svih riječi הַפּוּר על-כֵּן על-כֵּל-דְּבָרֵי הָאֲגָרָת הַזֹּאת
poslanice ove, onog što vidješe i onog וּמֵה-רָאוּ עַל-כֵּךָ וּמֵה הִגִּיעַ אֲלֵיהֶם:
što im se desi.

Стог прозваше оне дане Пурим,
све због пура или ти због ждријеба,
због свих ријечи посланице ове,
што виђеше и што им се збило.

- 27 Utvrдише i primiше Jevreji na sebe, i na כז קִיְמוּ וְקִבְּלוּ הַיהוּדִים | עֲלֵיהֶם | וְעַל-נוֹרְעָם
sjeme svoje, i na sve koji im se וְעַל כָּל-הַנְּעֻלִים עֲלֵיהֶם וְלֹא יַעֲבֹר לְהִנּוּחַ
pridruže, da se ne promjeni - da se ova עוֹשִׂים אֶת שְׁגֵי הַיָּמִים הָאֵלֶּה בְּכַתְּבָם
два dana drže, svake godine, u vrijeme וּבְזִמְנָם בְּכָל-שָׁנָה וְשָׁנָה:
svoje i kako je pisano za njih.

Утврдише и примише на се,
сви Јудејци и на шјеме своје,
и на сваког онога ускока
што међу њих икада ускочи,
да никада проћи не могадне,
да се држе оба ова дана,
сваког љета а у вријеме своје,
све како је и писано за њих.

- 28 I da se spominju dani ovi u svakom כח וְהַיָּמִים הָאֵלֶּה נִזְכָּרִים וְנַעֲשִׂים בְּכָל-דְּוָר
naraštaju, svakoj porodici, svakoj נְדוּר מִשְׁפָּחָה וּמִשְׁפָּחָה מִדִּינָה וּמִדִּינָה וְעִיר
zemlji i svakom gradu - i da ovi dani וְעִיר וַיִּמְלִי הַפּוּרִים הָאֵלֶּה לֹא יַעֲבֹרוּ מִתּוֹךְ
Purima ne prestanu među Jevrejima, ni הַיהוּדִים וְזָכְרָם לֹא-יִסּוּף מִנְרַעָם:
spomen njihov da ne prestane među
sjemenom njihovim.

svom, i darivanja siromaha.

לְאֲבוֹתָיִם:

Спомендане како починуше
сви Јудејци од душмана својих,
у мјесецу кад им се прометну,
па им жалост постанула радост,
а кукњава постанула празник,
да их држе као дане гозбе,
и весеља и слања понуда,
свак да шаље својему ближњему,
сиромахе да дарују редом.

- 23 I primiше Jevreji da čine što su počeli, i כג וְקִבְּלוּ הַיהוּדִים אֶת אֲשֶׁר-הִתְחִילוּ לַעֲשׂוֹת וְאֵת
što im je pisao Mordehaj אֲשֶׁר-כָּתַב מְרְדֳּכָי אֲלֵיהֶם:

И Јудејци тако при'ватише,
да све чине како су почели,
к'о што им је писао Мордехај.

- 24 Jer Aman, sin Amedate Agageja, כד כִּי הָמֵן בְּוִהַמְדָּתָא הָאֲגָגִי צָרַר
neprijatelj jevrejski, mišljaše za Jevreje כָּל-הַיהוּדִים חָשַׁב עַל-הַיהוּדִים לְאַבְדָּם
da ih pogubi - i baci pur, a to je ždrijeb וְהַפֵּל פוּר הוּא הַגּוּרֵל לְהָמָם וּלְאַבְדָּם:
- da ih potre i istrijebi.

Јер Амане бјеше наумио,
Амедате Агагеја син зли,
диндушманин свијех Јудејаца,
да погуби листом све Јудејце,
пур он баци, које ти је ждријеб,
да их тр'јеби, да их потамани.

- 25 Ali kad izade [Ester] pred cara, on reče: כה וּבִבְאֵהָ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ אָמַר עַם-הַסֵּפֶר יְשׁוּב
S ovom knjigom obrnuće se se מִחֲשַׁבְתּוֹ הָרַעָה אֲשֶׁר-חָשַׁב עַל-הַיהוּדִים
misao njegova koju je namislio עַל-רָאוּ וְתָלוּ אֹתוֹ וְאֵת-בְּנָיו עַל-הָעֵץ:
Jevrejima na glavu njegovu. [Te tako i
bi] Objesiše njega i sinove njegove na
vješala.

и са њиме Естерка царица,
кано што су људи углавили,
и за себе и за шјеме своје,
а у спомен на своје постове,
на постове своје и вапаје.

- 32 Тако ријеч Esterina potvrdi ove stvari לב ומאמר אסתר קים דברי הפרים האלה
vezane za Purim - i bi zapisano u ונכתב בספר:
knjigu.

Тако ти је ријеч Естерина,
утврдила Пурима празника,
и у књигу све се то записа.

פרק י

Poglavlje deseto

- 1 [A potom] Car Ahašveroš raspisa porez א וישם המלך אחשוורוש
za zemlju i ostrva morskа. מס על-הארץ ואני
הים:

А онда је Ахашверош царе
разрезао намет на вилајет,
на земљицу и острва морска.

- 2 A sva djela moći i hrabrosti njegove, ב וכל-מעשה תקפו וגבורתו ופך-שת גדלת
kao i pripovjest o veličini Mordehaja, מרדכי אשר גדלו המלך הלוא-הם כתובים
koga uzvisi kralj, nisu li zapisani u על-ספר דברי הימים למלכי מדי ופרס:
knjizi ljetopisa careva midskih i
persijskih.

А сва прича о његовој снази,
и његовом великом јунаштву,
и о чојству кнеза Мордехаја,
ког узвиси царе господаре,
та није ли она записана
у књигама св'јетлим љетописа

Да с' помињу и да се чувају,
у свакоме новом нараштају,
породици свакој и земљици,
и свакоме граду и градићу,
да пуримски ови дани сретни,
не престану међу Јудејцима,
нит' да стане спомен њихов икад,
међ потомством њиним нареднијем.

- 29 I napisa Ester carica, ќerka Avihajla, i כט וכתב אסתר המלכה בת-אביתל ומרדכי
Mordehaj Jevrejin potvrđujući i היהודי את-כל-תקף לקים את אגרת
utvrđujući ovu poslanicu purimsku i po הפרים הזאת השנית:
drugi put.

Цар'ца Естер ситну књигу пише,
дивна ћерка старца Авихајла,
а Мордехај кнеже од Јудеје,
потврђује, за њом утврђује
посланицу ту пуримску другу.

- 30 I posla knjige svim Jevrejima, u sto ל וישל ספרים אל-כל-היהודים אל-שבע
dvadeset i sedam zemalja carstva ופערים ומאה מדינה מלכות אחשוורוש
Ahašveršovog, riječi mira i istine. דברי שלום ואמת:

Књиге шаље редом Јудејцима,
у стодва'цет и седам земаља,
свега царства Ахашверош цара,
рахатлука р'јечи истините.

- 31 Da se utvrde ovi dani Purima u vrijeme לא לקים את-ימי הפרים האלה בזמניהם
njihovo, kao što je utvrdio za njih פאשר קים עליהם מרדכי היהודי ואסתר
Mordehaj Jevrejin i carica Ester, i kao המלכה וכאשר קמו על-נפשם ועל-ורעם
što sami utvrdiše za sebe i za sjeme דברי הצומות וזעקתם:
svoje [spomen] postova i varaja.

Да се ови дани установе,
Пурим да је у вријеме своје,
као што је био углавио,
Мордехаје кнеже од Јудеје

од царева мидских и персијских.

- 3 Jer Mordehaj Jevrejin bijaše drugi iza cara Ahašveroša, i bijaše ugledan među Jevrejima, i mio mnoštvu braće svoje, i tražaše dobro narodu svome, i govoraše riječi mira za svo natražje svoje.

Јер Мордехај, кнеже од Јудеје,
први бјеше до самога цара,
велик бјеше међу Јудејцима,
и омиљен мноштву браће своје,
добро тражећ' народа својега,
ријечи мира вазда говорећи
за натражје сваколико њино.

ZAKLJUČNI BLAGOSLOVI NAKON ČITANJA MEGILA

Nakon čitanja megila izgovara se sljedeći blagoslov:

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם, הרב את ריבנו, והדן את דיננו, והגדל את נקמתנו,
המשלם גמול לכל אויבי נפשנו, והנפרע לנו מצרינו.
ברוך אתה יי, הנפרע לעמו ישראל מכל צריהם, האל המושיע.

BARUH ATA ADONAJ, ELOENU, MELEH A-OLAM, A-RAV ET RIVENU, VE-A-DAN
ET DINENU, VE-A-NOKEM ET NIKMATENU, VE-A-MEŠALEM GEMUL LEHOL
OJEVE NAFŠENU, VE-A-NIFRA LANU MICARENU.
BARUH ATA ADONAJ, A-NIFRA LE-AMO JISRAEL MIKOL CAREEM, A-EL
AMOŠIJA.

Blagosloven si Ti, Gospode, Bože naš, Kralju svijeta - koji raspravljaš raspre naše, koji sudiš
parnicu našu, koji svetiš osvetu našu, koji plaćaš po radenju njihovim svim neprijateljima
našim, i koji nam naplaćuješ od neprijatelja naših.
Blagosloven si Ti Gospode koji naplaćuješ svim neprijateljima Izraela - Bože Spasitelju.

Izdavač:
Jevrejska zajednica Crne Gore

Štampa:
Profile - Podgorica

